

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

Година XXVII

БРОЈ 782

24. децембар 1966.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

782

КРОЗ ВЕКОБЕ

Пре сто година

Последњег месеца године 1866. разни листови и часописи у свету донели су између осталих и ове мале, за оно време занимљиве вести:

ПЕТРОГРАД. Не тако давно странци који су долазили у наш град чудили су се како наше госпе не озебу и не разболе се кад на главама носе само пеширнице које уопште не одговара-

ју нашој суровој клими. Француски књижевник Теофил Готје посветио је том питању целе две странице у својој књизи „Путовање у Русију“. Сада је разумна мода капуљача и округлих крзнутих капа отклонила ту опасност која је претрпела здрављу наших госпи.

ПАРИЗ. Француска академија наука издаје дела познатог хемичара Лавоазјеа коме је 9. априла 1766. године била додељена златна медаља за најбољи метод осветљавања великих градова у ноћно време.

ВАШИНГТОН. Од завршетка последњег рата број становника Сједињених Америчких Држава веома се брзо повећава? 1860. године имали смо 31.443.321 житеља, а данас већ 35 милиона и 500.000 хиљада. Судећи по томе до краја седме деценије Сједињене Америчке Државе имаће, вероватно, 40 милиона становника.

ЛОНДОН. Према недавно објављеним статистичким подацима о бродоломима, број на-

страдалих бродова у првој половини овог века достигао је у целом свету 6138. У тим бродоломима живот је изгубило 1400 особа.

У ОВОМ БРОЈУ:

- ВОЛТ ДИЗНИ
- ПОСЛЕДЊИ КАРНЕВАЛ
- У ЦАРИГРАДУ
- ПРОСЛАВЉЕНА БРИГАДА
- СПОРТИСТА
- ПАПУАНЦИ
- У ЛОВ НА НАУТИЛУСА
- ШАХ
- АНЕДОТЕ
- СПОРТ
- ПИСМА ЧИТАЛАЦА
- ЦРТИЦЕ ИЗ ВИБЛОГИЈЕ

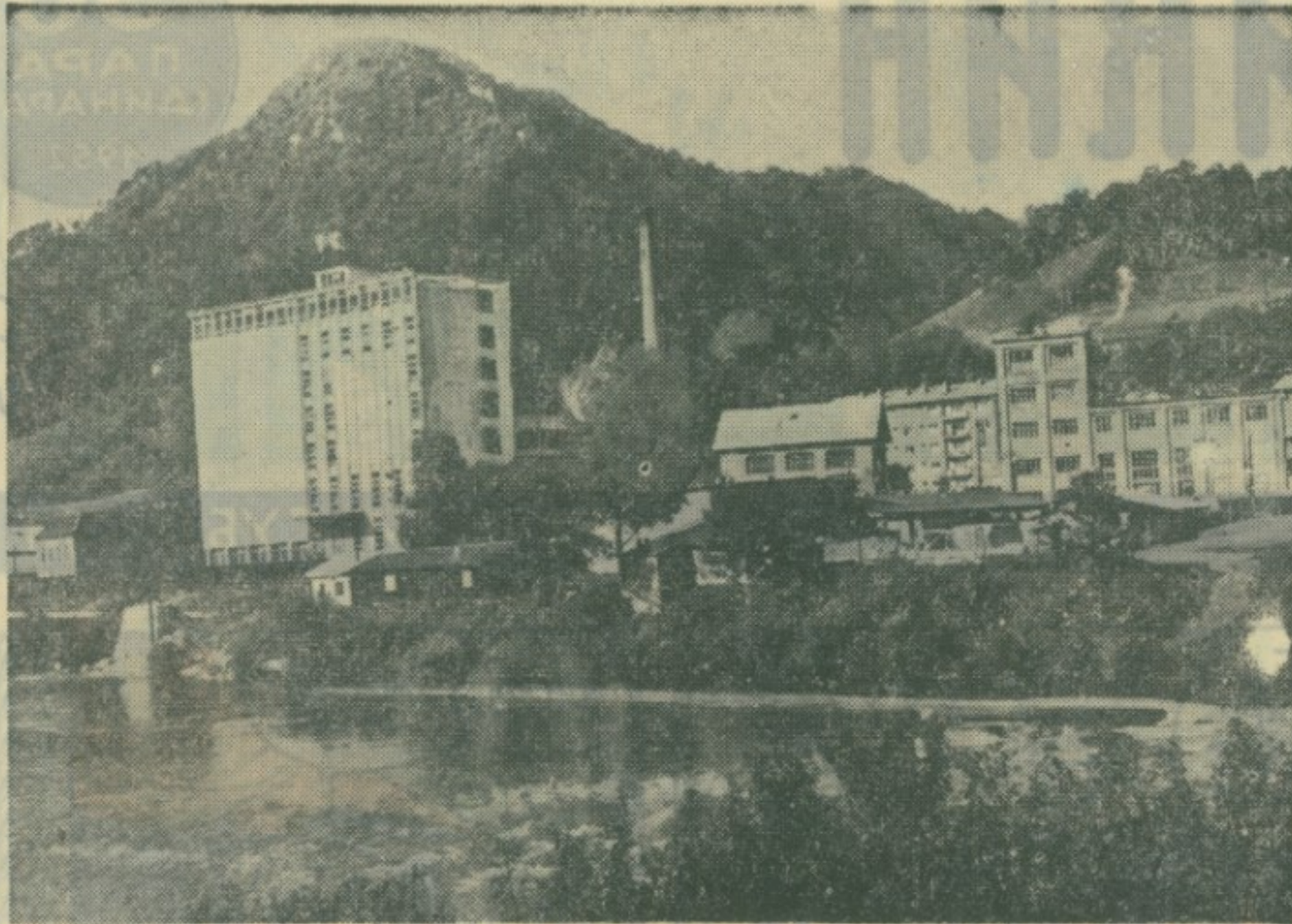
Кроз нашу
земљу

ЛАШКО ГРАД ПИВА

У доњем току бистре и брзе алпске реке Савиње, леве притоке Саве налази се мали лепи градић Лашко. Лежи на прузи Цеље — Зидани Мост, одакле се један крак одваја за запад, за Љубљану, а други на исток, за Загреб. Истим правцем води и асфалтни пут, те је саобраћајна веза са овим малим местом веома погодна. Од Цеља је удаљено свега 11 километара, нешто више од Римских Топлица и Зиданог Моста.

Лашко је старо насеље збијеног типа и градског изгледа. Лежи с леве и десне стране Савиње, испод рушевина старог града. У новије време стамбени и индустријски део шире се узводно и низводно дуж Савиње. По попису од 1961. године Лашко је имало свега 1987. становника. Данас број становника премаша две хиљаде и више стотина.

Иако мало, Лашко се брзо развија у индустријско и лечилишно-туристичко место овога краја. Основни индустријски објекат у Лашком је фабрика пива. Пиво из ове фабрике најпознатије је у целој Словенији. Основу за развој индустрије пива чини хмељ, који се у овом делу Словеније, а нарочито између Цеља, Шемпетра, Золзеле,

Лашко, индустријски део.

Брасловча и Гомилског гаји на огромним површинама. Вишеструко подмирује локалне потребе те се извози и на страна тржишта.

Околне планине богате четинарском и листопадном шумом омогућиле су развој дрвене индустрије у Лашком. Текстилна индустрија „Волна“ постаје све значајнија док су залихе угља, који се раније

интензивно експлоатисао, све мање а производња незнатна.

Северно од Лашког каптирана су три извора радиоактивне термоминералне воде чија температура износи 37,5 степени Ц. По изворима лековите воде Лашко је познато као лечилишно место. Могућности да се из овог места праве излети по околини и купалње у Савињи током лета чине

овај градић веома привлачним. Многи туристи на путу за Цеље, Марибор, Похорје, Римске Топлице или сликовиту Логарску долину, радо за стају у Лашком да се освеже чахом хладног пива из надалеко познате лашке пиваре. Реклама у виду огромне криглице пуне светложутог пенуша вог пива, привуче поглед пролазника са велике даљине.

Земља близанаца

Међу генетичарима Бугарска важи за земљу близанаца. У светској статистици она стоји далеко испред осталих земаља. За последњих 85 година у њој је дошло на свет преко 300.000 близанаца. Рекорд носи сеоце Горно Ботево са

25 породица у коме живи 186 близанаца. Две мајке су штавише три пута узастопце рађале близанце. У селу Горно Ботево просто је чудно кад жена роди — само једно дете.

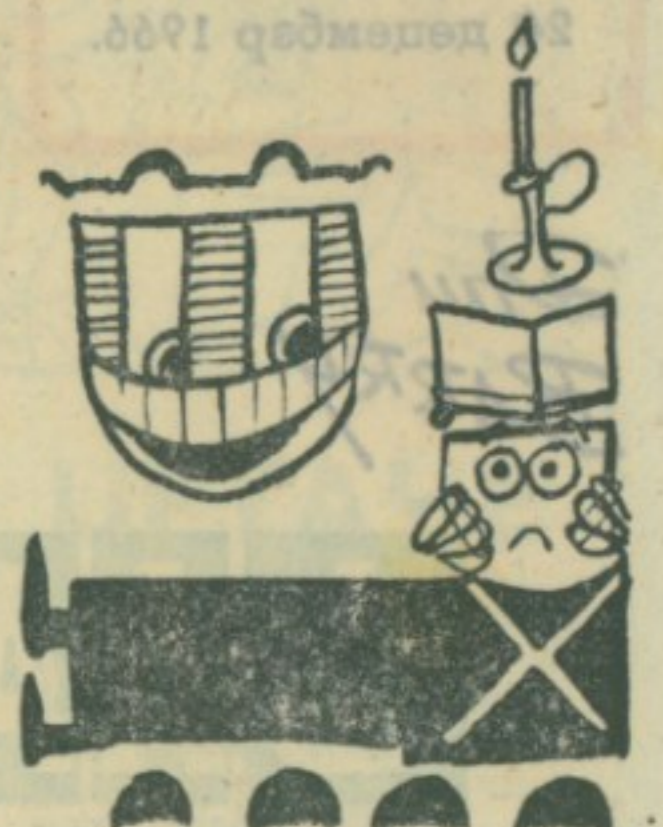

АНЕГДОТЕ

СКРОМНОСТ

Нека енглеска дама упита Бернара Шоа у првим годинама његовога стваралачког рада да јој каже којих десет књига сматра да су најбоље на свету.
— На то питање вам, на жалост, не могу одговорити, јер још нисам написао толико књига.

ДОСТА ЈЕ И ЈЕДАН

Енглески писац Г. Честертон (1874—1936) отишао једном приликом у неки град да одржи предавање. Међутим, чим је стигао разболео се и по савету лекара морао да остане у кревету. Један пријатељ дође му у посету и да би га утешио поче да хвали добар ваздух градића.

— Према статистичким подацима — рече он — код нас умире само једна особа на дан.

Честертон се тада придиже са јастука и рече:
— Идите брзо и обавестите се да ли је онај један већ умро?

РАВНОМ МЕРОМ

Гете отишао у посету свом пријатељу вајару Макс Клингеру.

— Реши му да нисам код куће — рече Клингер слуги, али је то тако гласно рекао да је Гете чуо.

Другом приликом кренуо Клингер Гетеу у посету. Гете се случајно нашао на прозору, и кад га је видео довикну му:

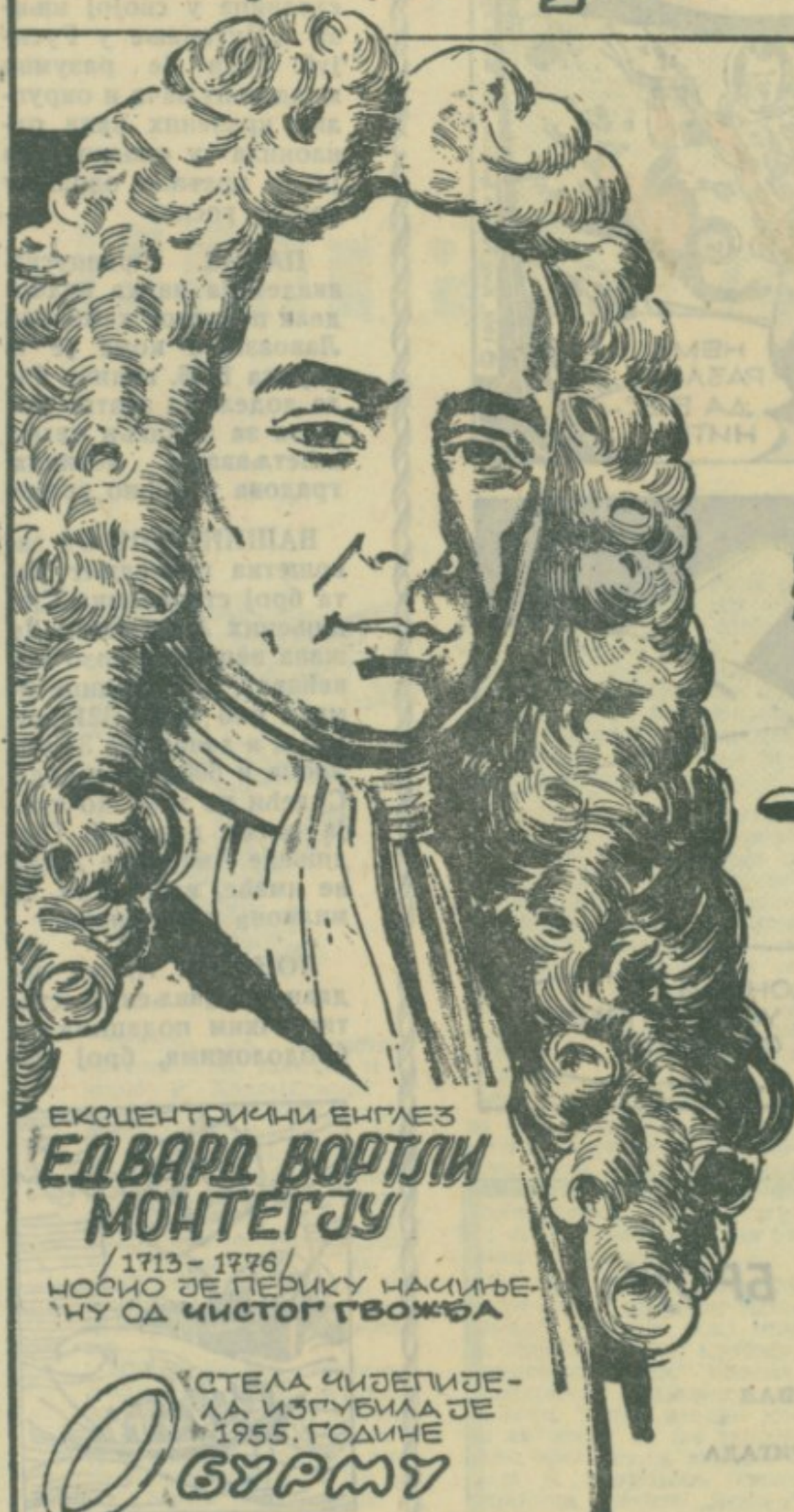
— Немој се трудити, нисам код куће.

— Како можеш да говориш неистину — љутито му рече Клингер.

— Баш си ти, Клингеру, неваспитан човек — рече му Гете.

— Ја сам поверовао твом слуги, а ти нећеш да верујеш мени.

Ripley's Веровалци ишци не!

ЕКЦЕНТРИЧНИ ЕНГЛЕЗ
**ЕДВАРД ВОРТЛИ
МОНТЕГЉУ**

1713-1776
НОСИО ЈЕ ПЕРИКУ НАЦИЈЕ-
НУ ОД ЧИСТОГ ГВОЖЂА

СТЕЛА ЧИЖЕПИЈЕ-
ЛА ИЗГУБИЛА ЈЕ
1955. ГОДИНЕ
БУРМУ

ДОК ЈЕ ОБРАЂИВАЛА
СВОЈ ВРТ У ЧЕЛСИЈУ/САД/
И НАШЛА ГА ЈЕ ТЕК
ПОСЛЕ 11 ГОДИНА
ИАКО ЈЕ ТАЈ ТЕРЕН
ПРЕКОПАЛА ТРИДЕСЕТАК ПУТА

БИЉКОМ НАЗВАНОМ
**ЦОЕПАЈЕВА
ТРАВА**
ИНДИЈАНЦИ
БРАЧ-ВИДАД
УВЕ ПАЈ
ЛЕЧИО ЈЕ
12 РАЗНИХ
БОЛЕСТИ

ЧОВЕК ТВОЗДЕНИХ МИШИКА

ГИСТАВ РЕХАР, ВОЂ ЈЕДНЕ РАЗБОЈНИЧКЕ ДРУЖИНЕ ИЗ ЛОНА / ФРАНЦУСКА /, ДА БИ ПРЕКИНУО БОРБУ ИЗМЕЂУ ДВА ЧЛАНА СВОЈЕ БАНДЕ КОЈИ СУ СЕ НОЖЕВИМА ТУКЛИ НА БИЛИЈАРСКОМ СТОЛУ, ПОДВУКАО СЕ ИСПОД НЕГА, ОДИГАО ГА И НОСИО ГА, ЗАЈЕДНО СА АУЕЛАНТИМА НА ЊЕМУ, 6 МЕТРА!
/1993/

© King Features Syndicate, Inc., 1966. World rights reserved

У БЛИЗИНИ
НАСЕЉА ПАЛМЕ
НА ОСТРВУ
МАЈОРКИ
НАЛАЗИ СЕ
АРВО МАСЛИ-
НЕ
СТАРО ПРЕКО
1.000 ГОДИНА,
ЧИЖЕ ЈЕ
СТАБЛО ИЗРА-
СЛО У ОБЛИКУ
СЛОВА „О“

АЗИЈСКА
ДИВКОЗА
ТАР
УВЕК СЕ
ОПЕШЕВСТИ
КАД ЈЕ
УЛОВЕ
МРЕЖОМ

WALT DISNEY

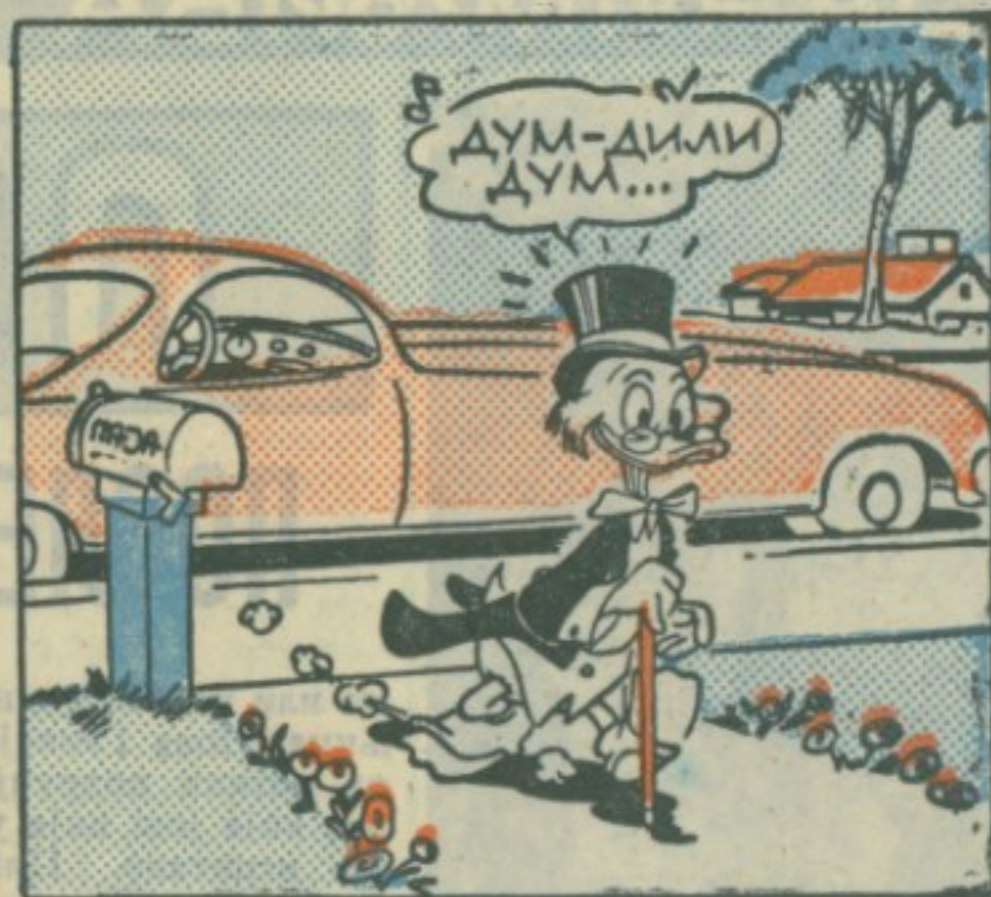
ПАЈА ПАТАК

ПОТПИШИТЕ, ЕВО ОВДЕ!

ОЈАЈАН'САМ ПОСАО НАПРАВИО!

ДУМ-ДИЛИ ДУМ...

ЧЕСТИТАЈ МИ! НАПРАВИО САМ ЈЕДАН ПОСАО И ЗАРАДИО ОКРУГЛО ДЕСЕТ МИЛИЈАРДИ!

И ШТА ЈОШ ИМА НОВО?

ЗАР ТИ ЗАИСТА МИСЛИШ САМО НА НОВАЦ, ЧИКА ВАЈО?

А ЗАР ДРУГИ НЕ МИСЛЕ? ТИ НЕ МИСЛИШ?

СВАКАКО ДА НЕ! ИМА И ДРУГИ СТВАРИ У ЖИВОТУ!

МЛАДИЉУ, ТИ НЕ УКАЗУЈЕШ ДУЖНО ПОШТОВАЊЕ МЕНИ И МОМ ЖИВОТНОМ ДЕЛУ!

А ТИ МЕ ТУЖИ!

ЗНАМ ЈА ШТА ЈАУ... ВРАТИЉУ СЕ!

А САД ПОГЛЕДАЈ ОВО, БЕЗОБРАЗНО ШТЕНЕ! МОЈ НОВИ ТЕСТАМЕНТ!

ВРЛО ЈЕ УРЕДНО ОТКУЦАН!

ЛИШАВАМ ТЕ НАСЛЕДСТВА! ОСТАВЉАМ ТИ САМО ХИЛЈАДУ ДИНАРА!

ЦЕЛУ ХИЛЈАДАРКУ?

БАШ СИ МЕ ИЗЕНАДИО, СТРИЦЕ!

БИО САМ УВЕРЕН ДА СИ ПРОНАШАО НАЧИН ДА СВЕ ПОНЕДЕШ СА СОБОМ!

СПОРТ

РЕКОРДЕР У ДУЖИНИ ПЛИВАЊА ДОН СИГМУНД ПРИМА ХРАНУ ЗА ВРЕМЕ ПЛИВАЊА.

ПЛИВАЧ МАРАТОНАЦ

Кoliko је досад познато рекорд у дужини пливања износио 525 км а поставио га је 1940. године Американац Џон Сигмунд. Он је пливао из свог родног града Сент Луиса низ Мисисипи до града Картервилла у држави Мисури. Да пређе ту стазу требало му је готово четири дана. Сигмунд за све то време није излазио из воде и готово непрекидно је морао да покреће руке јер су му јаке струје и многобројни вртлози онемогућавали да мирно плива. Како је то изискивало огроман напор од пливача, морао је да узима храну сваког сата. Храна се углавном састојала из пилула и разних крема. Тело му је било на-

мазано дебелим слојем масти не само да би се заштитио од хладноће већ и од утицаја воде на кожу. Нарочиту опасност при пливању представља једна врста риба која се зове риба мачка а достиже тежину и до 70 килограма. Њен је ујед опасан. Да би се масноћа што боље упила у тело, Сигмунд је пливао потпуно наг. Сам је финансирао тај свој подвиг уз помоћ неколико пријатеља. У његовој пратњи је било 25 људи рачунајући лекара, техничаре који су му осветљавали пут у току ноћи итд. Сигмунд је остао у води 89 часова и 42 минута!

АМЕРИКА ЗЕМЉА ТЕШКИХ БОКСЕРА

У историји бокса само су петорица спортиста изван САД успела да освоје титулу првака у тешкој категорији. Енглец Роберт Фицсимонс победио је 1897. године Американаца Џејмса Корбета. Канађанин Томи Бернс такође је тукао једног Американаца у борби за титулу шампиона и освојио првенство света 1906. године. Меч је трајао пуних 20 рунди. Немац Макс Шмелинг је ту титулу освојио 1930. године тукавши Цека Шаркија. Шарки је повратио

титулу од Шмелинга 1932. године али је претрпео пораз од италијанског дина Прима Карниере исте године. Швеђанин Инге Јохансон је био последњи „странац“ који је ту високу титулу добио тукавши Американаца Флојда Патерсона 1959. године. Али, већ следеће године Флојд је повратио титулу и она се отада налази у Америци. Нема наде да ће неко ускоро тући садашњег првака света Касијуса Клеја.

ВИТЕЗОВИ СЕКИРЕ

У Аустрији се сваке године одржава такмичење горосеча. Најбољи међу њима такмиче се ко ће брже да секиром пресече дебело стабло. Ова необична врста спорта позната је још само у Канади и Аустралији.

ЊЕГОВА ВЕЛИКА ЖЕЉА

Иво Бундарле има само шестнаест година, а већ је висок 209 сантиметара. Овај младић децејег лика и диновског раста рођен је у једном малом селу поред Јесеница, у Словенији, где и сада живи. Бундарле је недавно први пут посетио Београд и у спортском центру провео неколико дана са младом кошаркашком репрезентацијом. Ученик је индустријске школе и сваког дана препешачи по неколико километара да би стигао на предавање.

Његова велика жеља је да заврши школу и да једног дана поставе Круминш југословенске кошарке. Савезни кошаркашки тренер Жарко Жеравица похвално се изразио о младом Бундарлеу. Он сматра да ће тај младић још порастати и да ће исто тако остварити своју жељу.

Уређује: Паја Патак

ПОПАЈ НА ИСПИТУ

Професор пита Попаја, студента права:
— Реците ми шта је све потребно за један тестамент?
— Покојник и имање — одговори Попај.

ЗАБУНА

Пера отимао зубном лекару и чим му је овај примао и рекао да отвори уста, Пера почео да врнети.
— Шта вам је побову, нисам вам зуб ни додирнуо.
— Зуб нисте, али ми стојите на жуљу на носу.

ПОСЛЕ СВОЈЕ СА БОКСЕРОМ

Шила који је дошао у госте Паји види да је овоме десно око помодрело и отекло.
— Зар се и ти боксијеш?
— Ја не, али сам се, не знајући, посвађао с једним боксером.

ЧИКА СТАЈА КОД ФРИЗЕРА

Чика Стаја дошао фризеру и каже:
— Требало би да ми наплатите мање него другима, јер имам мало косе на глави!

МУЗИЧНО ВЕЧЕ

— Пера, где си био синоћ — пита Мики. — Био си ми потребан.
— Код Паје. Имао је восте и приредио је музичко вече, па и мене позвао.
— И било је добрих ствари?
— Како да не, али најбоље од свега било је нилеће печења.

КОД ЈЕ КО ПРВИ

За време одмора ђаци се хвале.
— Ја сам први у свом разреду из математике, каже Један.
— А ја из географије — каже други.
— А ја сам први напољу, кад зазвони — каже Гаја.

ПОПАЈ ЛОВАЦ

— Попају, зар не видиш да је невреме, а ти кренуо у лов, — каже му Мики.
— Шта знам, можда ће ми се срећа осмехнути, па ће вром убити неког зеца.

ЗАНИМЉИВА ПУТОВАЊА

ПАПУАЈАНЦИ

ПОСЛЕДЊИ ЉУДИ КАМЕНОГ ДОБА

ПАПУАЈАНЦИ НА ПРИМИТИВАН НАЧИН ИСПИРАЈУ ЗЛАТО ЗА КОЈЕ ПРЕ ДОЛАСКА БЕЛАЦА УОПШТЕ НИСУ МАРИЛИ.

ПАПУАЈАНЦИ — становници Нова Гвинеје, која се налази северисточно од Аустралије, вероватно су последњи људи каменог доба на свету. Разлоге за то треба тражити у неприступачности овог острва; другог по величини на Земљиној кугли, које је три пута веће од Југославије, а има свега 4—5 милиона становника. Обалски мочварни појас због нездраве тропске климе и разних болештина — маларије и тропске грознице — готово је потпуно ненасељен, а брдовита унутрашњост тако је испресецана многобројним дубодоллинама да је потребан цео дан хода да би се превалило свега неколико километара пута. Врхови планинских масива дижу се и до 5.000 метара висине, а саме планине обрасле су густом непроходном прашумом. Ретка људска насеља, одвојена дубодоллинама, сакривена су у тешко приступачним долина-

ма или на безбедним узвишењима. Нова Гвинеја је једно од ретких подручја на земљи, које још није у потпуности испитано. Цивилизација је крочила на ово забачено острво тек у другом светском рату.

Ко су Папуајанци?

Све становнике Нова Гвинеје зову једним именом: Папуајанци. Међутим, на острву живе припадници две различите расе. У приобалском подручју живе у насељима на кољу, „сојеницама“, људи висока раста и врло тамне пути, који припадају меланезијској раси. Они се већином баве ловом и риболовом. У брдима, пак, живе многобројна племена људи ниског раста, светлије пути боје чоколаде. Они живе у ниским колибама од траве и баве се углавном ловом, риболовом и врло примитивном земљорадњом. Сваке године искрче у прашуми мало земље, на којој засеју оно што им је најнеопходније за живот.

Папуајанци живе веома примитивно, сматрају их најзаосталијим на свету. Све њихово оружје, алат и оруђе израђени су од дрвета или камена. Расцепканост земље у словила је и постојање многобројних племена. Често се цело племе састоји од једног села или неколико стотина душа, а ни највеће племе не броји више од 3.000 људи. Што је најгоре, племена стално међусобно ратују. То је довело до потпуне одвојености међу њима. Немају ни заједничког језика, говоре на више стотина дијалеката. Разумљиво, у таквом начину живота појединац не може да живи ни да се одржи без племена. Он нема никакве слободе, без племена је изгубљен. Племеном обично руководи „савет старца“, а поглавица

је само њихов извршни орган.

Цивилизација продире

Тако су Папуајанци живели стотинама година и живели би даље да није дошао други светски рат, а с њим и продор цивилизације, боље ре-

ћи техничке културе. Мало је познато да је пристаниште Финч на Новој Гвинеји за време другог светског рата било, после Њујорка и Лондона, највеће пристаниште на свету за снабдевање савезничких армија на Тихом океану. Ту је бетонирано око 50 километара обале уз коју су

ПАПУАЈАНСКОМ УМЕТНИКУ, КОЈИ ЈЕ НАЈПРИМИТИВНИЈИМ СРЕДСТВИМА ИЗРАДИО ЛИК ПЛЕМЕНСКОГ ПОГЛАВИЦЕ, НЕ МОЖЕ СЕ ОДРЕЂИ УМЕТНИЧКА ИНСПИРАЦИЈА.

ПОГЛАВИЦА ЈЕДНОГ ПАПУАЈАНСКОГ ПЛЕМЕНА СА ЖИВОПИСНИМ УКРАСИМА НА ГЛАВИ.

ко потребних ствари као што су храна и одећа, али да су се белци домогли чаробне формуле и отимају „карго“ тј. товар Папуајанцима. Треба, дакле, од белаца сазнати и одузети на било који начин ту мистичну формулу па ће Папуајанци моћи лепо да живе у својој земљи.

Тај покрет је узео опасне размере, дошло је и до побуна. Аустралијанци, који имају мандат над Новом Гвинејом настојали су на све могуће начине да сузбију „карго-култ“. Многе утицајне Папуајанце доводили су у Аустра-

лију, показивали им у великим градовима да роба коју су видели не долази с неба него се израђује мучним радом људи, и то баш белих људи, али нову религију нису могли сузбити. Још и данас долази до избијања незадовољства међу Папуајанцима, који се сматрају преваренима. Сада Аустралијанци отварају школе, верујући да ће просвећенем успети да промене начин мишљења Папуајанца, који су још до јуче живели у каменом добу, из кога сада, прескочивши дуги пут степеног развоја, треба да упуцају у цивилизацију.

На земљи и небу

АНТИП ДРВМНО МОУ АНАБАН... АНАБАННИ КИМХЕ АБ ЧАКХ

На нашој слици налази се шест птица и један сисар. Први ваш задатак је да измештају силуету (цртеж горе) и наведете њено име. Одговор: а. 7. ласта; б. 5. фазан; в. 2. галеб; д. 4. сепицип (ог је сисар); е. 6. гавра; а затим да за сваку од ових животиња пронађете одговарајућу силуету (цртеж горе) и наведете њено име.

пристајале стотине великих бродова натоварених ратним материјалом, војном опремом, одећом, обућом, животним намирницама и др. Израђени су и велики аеродроми, на које су пристајали безбројни авиони. Све су то видели и гледали, дивећи се белим људима, Папуајанци а многи од њих су нашли ту и зараде.

Чудновата религија

По завршетку рата, 1945. године, десило се нешто што је потпуно збунило Папуајанце. Наиме, Американци су тражили од Аустралијанаца да откупе огромне количине ратног материјала нагомилане на Новој Гвинеји. Аустралијанци су то одбили. Американци, пак, пошто им се не би исплатило да поново утоварују материјал и превезу га на траг, једноставно су товар са бродова, пред очима полуголих Папуајанца, бацали у море. Аустралијанци, опет, да им не остану дужни, полили су бензином многобројне магацине и бараче пуне одеће, обуће и животних намирница и запалили их. Убрзо је на згарину поново порасла прашума.

Све је то поразно деловало на Папуајанце. Поступци белаца били су им неразумљиви. До тада они нису имали заједничке религије, били су потпуно у власти предрасуда, магија и враџбина, а сада се код њих појавила нова вера, боље рећи покрет који је добио назив „карго“ тј. товар. Проплатори тог у ствари социјалног покрета почели су да шире веровање да њима, Папуајанцима, њихови преци са другог света шаљу товари та

ЦИВИЛИЗАЦИЈА ПРОДИРЕ У НАЈЗАБАЧЕНИЈЕ КРАЈЕВЕ ЗЕМЉЕ. МЛАДИ ПАПУАЈАНЦИ У ШКОЛИ ПОД ВЕДРИМ НЕБОМ

ПАПУАЈАНСКИ РАТНИЦИ НАОРУЖАНИ СУ НАЈЈЕДНОСТАВНИЈИМ ОРУЖЈЕМ: ЛУКОВИМА, СТРЕЛАМА И ДРВЕНИМ КОПЉИМА.

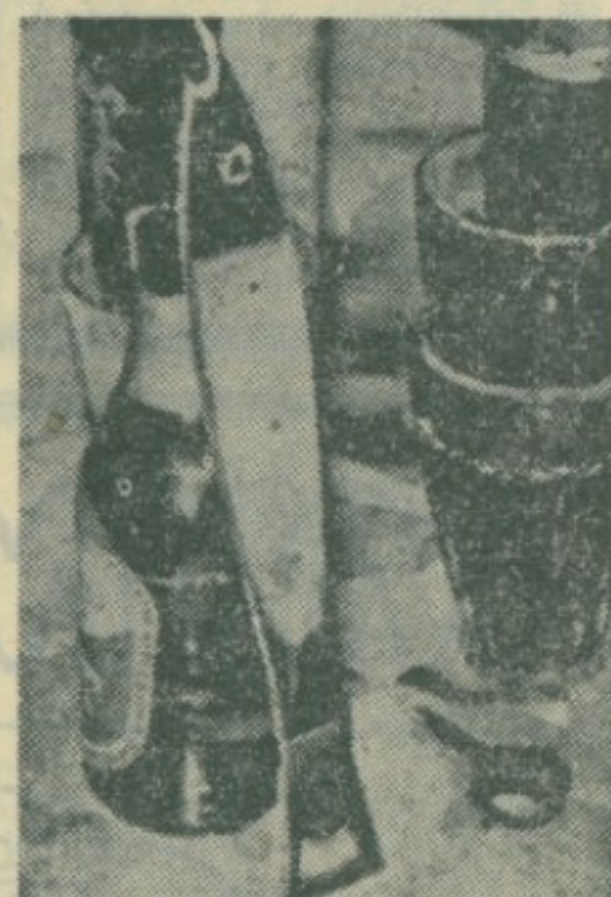
НОВОГОДИШЊА БАЈКА

Минутник 30 телефон

Минутник је справа која мери време разговора вођеног телефоном. Погодан је нарочито кад се разговара из телефонске говорнице или од куће воде међуградски разговори. Сем тога један његов крај је тако направљен да се помоћу њега могу бирати телефонски бројеви. На нашој слици минутник поред телефонског апарата.

РИБА-ОТВАРАЧ

Отварачи за боце добијају све различитије облике. Овај на нашој слици направљен је у облику рибе а има ту предност што се репом могу отворити боце које имају металне затвараче а главом кутије конзерви.

БИРАЈ ШТА ХОЋЕШ

У Гатачкој омладинској чети, 1941. године, један број омладинаца — бораца није имао оружја. Због тога су они стално запиткивали командира кад ће већ једном добити оружје. Тако један омладинца приђе команданту, баш кад се припремала ноћна акција чете, и упита га: — Хоће ли се кад делити оружје, друже командире? — Ми примамо оружје само ноћу. Чим се смркли, Италијани ће донети оружје — рече командир омладиницу. Овај се врати у чету збуњен. Исте вечери, кад се сукоби чета с једном италијанском колоном, командир га позва: — Ето ти сада оружја. Италијани га имају доста. Бирај шта хоћеш.

ОЧИГЛЕДАН ДОКАЗ

Возач једног црвеног аутомобила сваког дана изазива чуђење на улицама Канзас Ситија. Неким пролазницима се учини да за воланом аутомобила седи гњурац који је заборавио да скине своју опрему, другима да се у њиховом граду појавило биће с неке друге планете.

У аутомобилу се у ствари налази Мери Бити која на свој свакодневни посаодлази с гас-маском на лицу. Она је запослена у институту за проучавање загађености ваздуха, тачније речено у одељку за за-

штиту грађана од загађеног ваздуха. Маска на њеном лицу најречитије говори какав ваздух удишу становници великих градова.

ЗВЕЗДАНИ ПУТЕВИ

Барске шлуке увек се враћају у своје родне баре налазећи пут до њих лако као да се, летећи изнад мора и океана, служе компасом. Птице сличне албатросима, снажних крила и повијеног кљуна, прелетевши половину Земљине кугле враћају се на родно острво Мен изгубљено у Ирском мору.

Како те птице налазе пут? Научници су открили да је птицама са острва Мен ако крену на своје дуго путовање по тмурном и облачном времену потребно два пута више времена но кад лете по јасном дану и звезданим ноћима. Значи, птице се оријентишу по Сунцу и звездама, лете по звезданој карти. Необично, зар не?

Али, сетите се свог раног детињства. Зар вам се није догађало да ноћу, пробудени из страшног сна, нађете пут до мамине постеле ори-

Низак клави

— ЗАШТО НЕ ВЕЖВАШ? — НЕ МОГУ. КЛАВИР ЈЕ СУВИШЕ НИЗАК.

Преносимо чланак природњака Жилије-на Бриса, објављен у децембарском броју француског часописа „Животиње и природа“, у коме он описује лов на необичног становника океана живог фосила наутилуса.

ПОСАО БЕЗ КРАЈА

У Сан Франциску живи шездесет петогодишњи Питер Бан који је 23 године непрекидно бојио чувени мост преко Златних врата. Када би дошао до краја великог моста, већ је било време да опет почне — од почетка.

НА ПРАВУ АДРЕСУ

Италијанско Министарство за јавне радове добило је недавно писмо некоег Енглеца из покрајине Дорсетшира. У том писму он моли Италијане да пошаљу раднике да поправе пут који су римски војници изградиле у његовом родном крају пре 1600 година. Пут је све досад одлично служио.

У ЛОВ НА НАУТИЛУСА

„СИГУРАН сам да се не варамо — говорио ми је мој пријатељ и сарадник Рике, иначе одличан гњурац, док смо се опет враћали празних руку из лова на наутилуса — вероватно је у питању само разлика у дубини на којој он живи.“

Налазили смо се на Новој Каледонији, у ствари улогорили смо се на једном од њених пустих острва. Одатле па до нашег циља — подводних гребена где су по нашим претпоставкама живе

ове прастаре животињце — било нам је потребно два часа бродом.

За пет дана нас тројица седам пута смо гњурали на истом месту. Једном да бисмо осмотрили гребен и околину, други пут да бисмо за њега учврстили кавез-клопку помоћу кога смо хтели да уловимо ову животињу, а остало време провели смо у трагању, мучном, дугом и безуспешном.

И сад смо се на површину вратили не постигавши циљ.

ЖИВИ НАУТИЛУС СНИМЉЕН У АКВАРИЈУМУ

Кавез је био празан. Предложио сам да га спустимо на још већу дубину на око 60 метара, на гребен која сам уочио у току претходних гњурања а који ми се учинио погодан за становање наутилуса јер је био заклоњен од удараца таласа.

Проверили смо гњурачку

опрему и боце с ваздухом. Само спуштање било је интересантно: окруживао нас је прелеп, већини људи непознат подводни свет који се састојао од необичних риба, корала и непознатих биљака, све то у дивним бојама. Пошто смо сва тројица добро осмотрили гребен о коме сам малочас говорио, решили смо да на њега спустимо кавез-клопку. Посао није био лак, поготову што нам се чинило да на нас мотре очи једне ајкуле. Најзад, окачили смо га о избочину спруда, учврстили га и испливали на површину.

живог неколико дана у свом акваријуму и да га је хранио угинулим рибама. После тога смо и решили да направимо кавез-клопку, а као мамац ставили смо неколико угинулих риба.

Сутрадан смо кренули у лов. Ја сам понео и подводни фото-апарат са флешом. То ми је још више отежавало спуштање. Кад сам се приближио кавезу, замало да нисам вриснуо од среће: у њему су се налазила три жива наутилуса. Одмах смо се договорили да два понесемо за акваријум а трећи оставимо као мамац. Пажљиво сам отворио кавез да ми животиња не би побегла. Међутим, ова предостројност била је сувишна. Животиња се споро кретала. Али кад смо га, да бисмо направили опит, ставили на даљину од десетак метара од кавеза он се поново вратио у њега и шчепаво својим пипцима рибу која се готово распала. На основу тога закључили смо да је код њега чуло мириса веома развијено, мада има неки отвор на „глави“ који му вероватно служи као чуло вида.

Чему оволики труд? Само зато да би се ухватио наутилус? Па зар је он толико интересантан? Вероватно би овако размишљао неки ланк. Међутим, за природњаке извесне животиње имају велику важност, поготову кад се ради о прастарим врстама какву представља наутилус, који је настао средином палеозонка. Он је најближи сродник сипе и октопода, али има спољашњу љуштuru у облику лужа са унутрашњим преградама. Захваљујући овим преградама његова љуштuru може да издржи огроман притисак тако да се наутилус спушта и до дубине од 700 метара.

Било је крајње време да се попнемо. Наше резерве ваздуха биле су при крају. Кад смо се налазили око десет метара од површине, мој пријатељ је пустио животиње да би их ја могао фотографисати. На наше изненађење једна од животиња „полете“, колико је то она уопште била у стању, до првог коралног спруда и грчевито се ухвати пипцима за његове краке. Муке смо имали да је одвојимо и ставимо у пластичне кесе које смо већ раније припремили. Најзад, наутилус је био тврдио да га је чак држао

МУМИИ И ВАМПИР

ПОКАЗАКУ ДА ТОЈ МОЈОЈ ЖЕНИ ШТА ЈЕ РАЦИОНАЛНО ВОЂЕЊЕ КУКЕ!

МОГУ ДА РАЗБИЈЕМ 1,23 ТАЊИР ДНЕВНО ПА ДА ТО ИПАК НАДОКНАДИМ УШТЕДОМ У ВРЕМЕНИ!

30x7,5+(10:365) УРАЧУНАВАЈУКИ ПРЕСТУПНЕ ГОДИНЕ И ЈЕСЕЊУ РАВНОДНЕВНИЦУ...

ПРВО ПОЧИСТИТИ, ПА ОПРАТИ, ПА ИЗГЛАДАТИ ЗАСТА ЈЕ ГАУПО!

ЗА ВОЂЕЊЕ КУКЕ ПОТРЕБАН ЈЕ СТРУКЊАК!

ХМ! МЕТОД ТРЕБА ЈОШ МАЛО УСАВРШИТИ!

ЗАР РУЧАК ЈОШ НИЈЕ ГОТОВ?

БИКЕ ЗА 1½ МИНУТ!

ТРЕБА ТАКО ИСПЛАНИРАТИ ДА ОВЕ БУДЕ ИСТОВРЕМЕНО ГОТОВО!

РИБА ИЗ КОНЗЕРВЕ? ХЛАДНА?

ДА, ДРАГА.

МИСЛИМ ДА ТРЕБА ОСЛОБОДИТИ МАМУ!

О ОТРОВНИМ ВАМПИРОМ?

ДА! ПОЧИЊЕ ДА МИ НЕДОСТАЈЕ!

И НЕ МОЖЕ БИТИ ТОЛИКО ОТРОВАН

БОЦ—БОЦ

То име дали су проналазачи предмету који видите на нашој слици: у ствари то је сигурносна трака веома погодна за оне који имају малу децу. Треба је залепити на прозорску даску или ограду балкона и она ће дете, које остављено само покуша да се нагне кроз прозор, убости и тако га спречити да не падне и настрада. Трака је направљена од полиетиленске смесе у којој се налазе шиљци, који се на први поглед не виде, али кад се на траку наслони они боду.

КАКАВ ГАЗДА ТАКАВ...

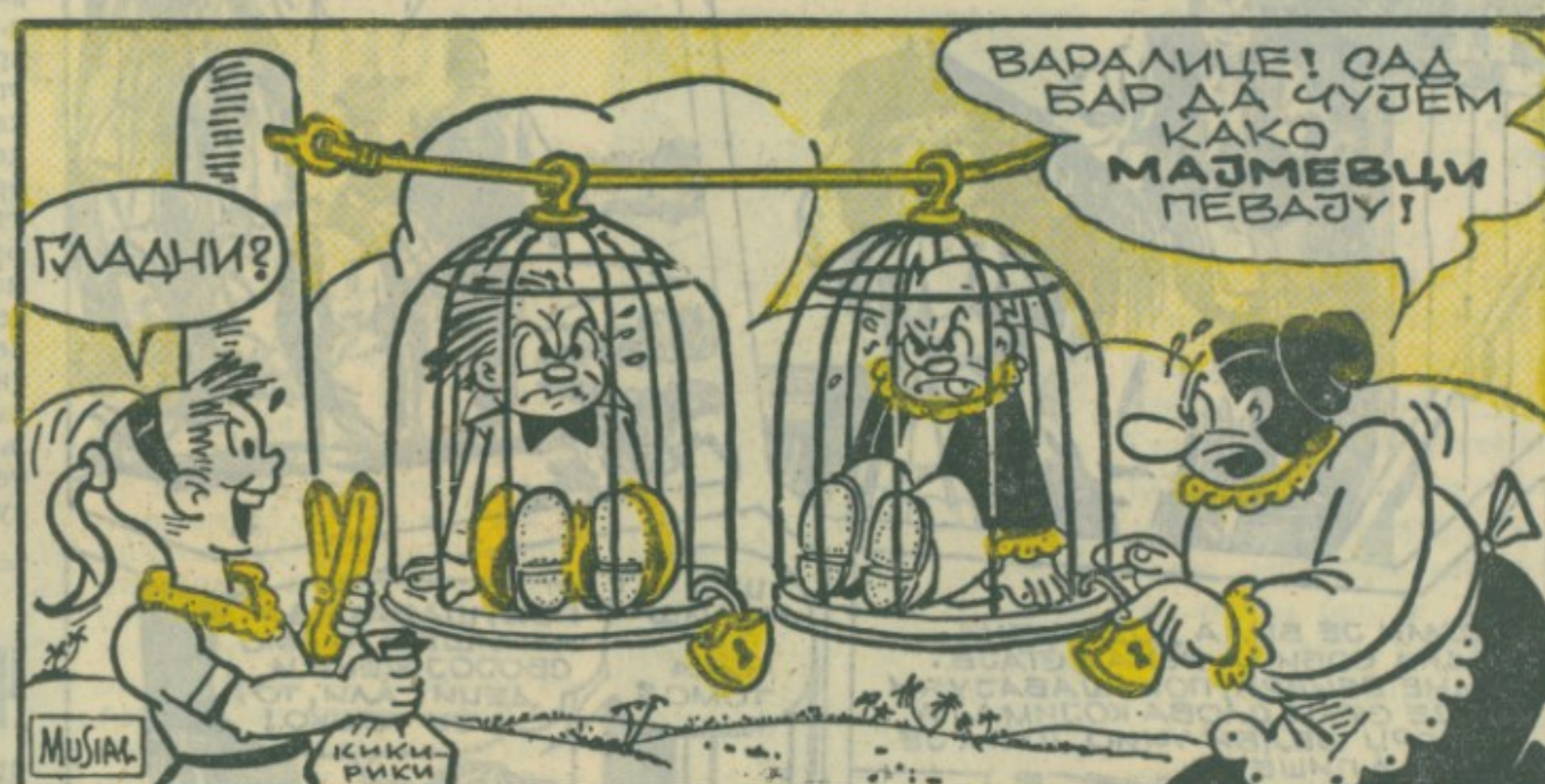
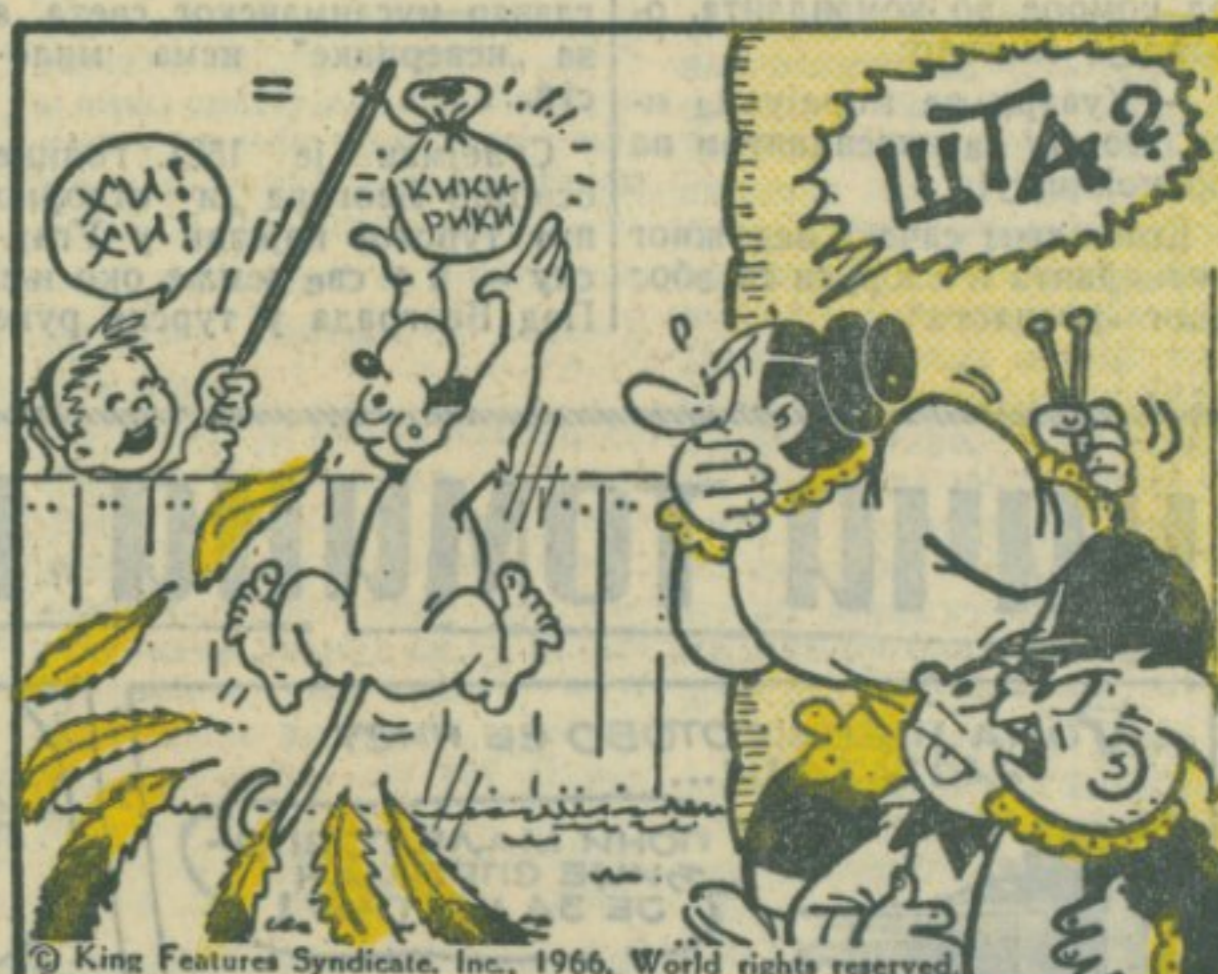

На нашој слици су Шкотландци Валтер Мак Гуан, првак света у мува категорији и његов боксерски пас Шпанер. Гуану су у последњем мечу повређене очи и он мора дуже време да носи црне наочаре. Десило се да је и Шпанер био „борбен“ па је у тучи са једним псом задовољно готово истоветне повреде као и његов господар. Сада му је ветеринар прописао овај заштитни шлем јер би пас иначе шапама избрисао маст којом му лечи очи.

МИНИ-СЕДИШТА

Како што удоније сместити што већи број људи у један аутомобил? Овај проблем покушали су да реше енглески стручњаци пројектовањем мини-седишта каква се виде на нашој слици. За сада се ова седишта испитују.

ОГЊЕНА И СРЕБРНА КИША

Необичне кише с којима су на земљу падали разни предмети изазивале су некад религиозни страх.

И данас се догађају сличне необичне појаве. Тако су, на пример, осмол августа ове године у Агри, у Индији, за време непогоде која је трајала свега десет минута, заједно с кишом на земљу падале и мале рибе. Њих је заједно с водом из океана уписао левак циклона. Заједно са ваздушном струјом рибе су „прелетеле“ више од хиљаду и по километара и нашле се изнад Индије.

Једном је у горњем току реке Волге падала сребрна киша. Вихор је заједно с песком подигао у ваздух и носно старински сре-

брни новац који је незна-но ко и када закопао у земљу.

Пре неколико година у Костромској области, у Совјетском Савезу, за време једне непогоде, вихор

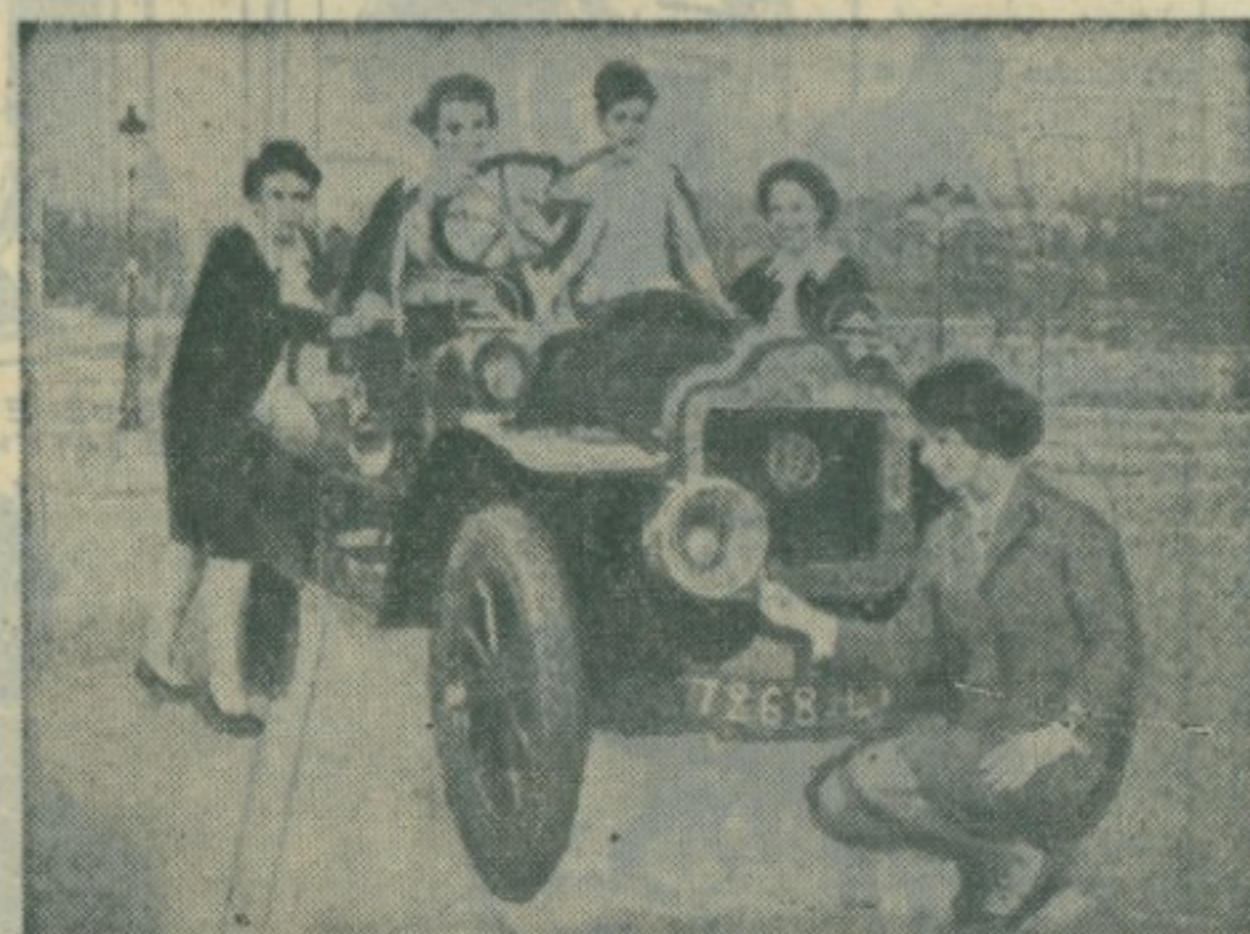
је високо подигао у ваздух неког човека и „спустио“ га на земљу неколико километара даље. Најзанимљивије је да се „летели пешак“ спустио на

земљу срећно, само са неколико огреботина.

Јаке ваздушне струје подижу до горњих слојева атмосфере песак и честице осушене, природно обојене глине. Те честице дају киши различиту боју: белу, црвену, жуту. Средном августа ове године у Краснојарском крају у Совјетском Савезу владала је жута киша. Капљице те кише садржавале су у себи много примеса жуте глине.

У северноисточним областима Сједињених Америчких Држава 17. августа ове године падала је „огњена киша“. Високо у атмосфери распао се огроман уртијал метеор и његови делови пали су на земљу као ватрена киша.

НИЈЕ ГА ПРЕГАЗИЛО ВРЕМЕ

Аутомобил на слици је из 1904. године. Има 2 цилиндра и филмовима или слушачу као реквизит за фотографисање, као што је овај слушач кад су се око њега окупиле стјуардесе.

Последњи карневал у Цариграду

НЕК' ИДЕ КО МОРА

У народноослободилачком рату војни маршеви били су чести. Одржавање везе међу борцима у колони било је тешко, нарочито кад су били уморни и исцрпани од борби. Дешавало се да се наређења и погрешно пренесу. Једном приликом командант 15. мајевичке бригаде рече буновном борцу иза себе:

- Иде ли комора, питај да ље!
- Ко мора да иде даље? — пренесе борац и опет утону у полусни.
- Кад се обавештење вратило од коморе до команданта, овако је гласило:
- Кувари не морају да иду. Остају са интендантом на преноћишту!
- Командант сачека недужног интенданта и избруси га због овог „предлога“.

У последњој одбрани Београда 1521. године српски и угарски јунаци храбро су се борили. Кад се надирање и освајање пренело у Земун, и тамо су Турци наишли на снажан отпор. У надирању Турака према средњој Европи, Угарској и Аустрији, млади султан Сулејман, касније назван Величанствени, имао је тако „сјајних успеха као Александар Велики када је освојио Азију...“ Његов отац Селим био је крволок, а он, бар како бележи историја, нешто блажи и смиренји. Говорило се да је у својој младости имао васпитаче са запада, а међу њима и једног Словена из неког далматинског града. Сулејман Величанствени, кажу савременици, одлично је познавао прилике у поробљеним балканским државама. Али, он је био калифа, верски поглавар муслиманског света, а за „невернике“ нема милости...

Уплатио се сав западни свет. Страх од турске најезде захватио је не само угарске него и аустријске земље. Један запис из Корушке каже: „Када је пао славни град Белиград у неверничке руке, чему више да се надамо.“ Освојивши Београд султан Сулејман показао се блажи од својих претходника. Био је милосрднији према побеђенима него што је то био његов отац Селим. А колико је то „милосрђе“ било може се просудити по томе што је царски друм од Београда према султановој престоници био стално пун робља, који је гоњено из освојених крајева према турској престоници. У исто време султан Сулејман умео је да буде и расположен према својим хришћанским поданицима у самом Цариграду, нарочито према Венецијанцима, Флорентинцима, Беновљанима и донекле Дубровчанима. Док је из освојених држава стизало робље у престоницу његовог царства, он је, године 1524. ве ликвидушно одобрио да се у Цариграду одрже карневалске свечаности Венецијанаца

и Флорентинаца, и да у њима учествују и одалиске (играчке) из харема угледних Турака. Султан, који због свог достојанства није могао да присуствује овим шареним и забавним свечаностима, тражио је да га о њима стално обавештавају. Уживао је у казивањима како те забаве теку. И како је забележено, према саопштењу венецијанског баила (посланика) — зажалио је што није ђаурин, како би се наиграо и напевао с веселим друштвом.

Венецијанци и Флорентинци, који дотада још нису осетили тежину турског освајања, те 1524. године у Цариграду славно су и велелепно прославили карневал, исто онако, као у својим древним градовима. Међусобно су се такмичили која ће свечаност бити раскошнија, која гозба богатија, и како ће што боље да угосте великодостојнике које им је послао велики Турчин.

И док су на северу, преко Саве и Дунава, у турске руке падала последња хришћанска утврђења, у Цариграду је приређен такав карневал какав се ни у Италији не би могао одржати. Султан Сулејман је заузео западњачку хришћанску господу својим „мирољубивим располжењем“. Кад је славе било на врхунцу, он је међу званице упутио, напомињући да су то карневалске маске, неколико десетина српских и угарских бранилаца Београда и других пограничних градова... Брадати, дуге косе, у дрвоцима, боси, у ранама — они су се појавили пред богатом трпезом венецијанске и флорентинске господе. Уместо милозвучне музике, која је забављала господу, зазвучали су тешки окови и ланци, чувари су их ударили камџијама.

Међу дотераним робљем било је српских и угарских племића, кметова-сељака — ту сад није било никакве разлике. Дотерани су пешке, од Београда и Срема, све до Цариграда. У раскошним дворанама венецијански и флорентински племићи са својим дамама престадоше да се часте гледајући престашено у изненадне госте. Престаде свирка и игра и одалиске прекинуше свој плес, у коме су „незмислено уживала италијанска господа“. Спремајући се на даља освајања султан Сулејман послао је ово робље на карневалско весеље да опомене његове учеснике шта их све заједно очекује у скорој будућности.

— Воде — завапио је један од окованих робова. Снажан црнац удари га камџијом и рече: „Како се усуђујеш да ометаш господу у њи ховој забави. Они треба да се смеју!“ Потом настаде општа забуна, даме су падале у несвест, а господа су их изводила, обилазећи оковано робље, да не би повредили

турски понос“. — „Венецијанци су обични дипломати — забележио је — они могу и да заплачу, али увек знају шта треба да чине како не би повредили интересе земље чије гостопримство уживају.“

Карневалске свечаности у Цариграду те 1524. године прекинуте су иако су још одржаване у Пери, европском цариградском насељу. Султан Сулејман хтео је да поучи „латинску господу“, омогућивши јој да прославе у изобиљу и најраскошнијој забави лудо „ђаурско“ време — карневал — али исто тако да сагледа и судбину која је очекује.

И кад је ускоро један Венецијанац кренуо древним цариградским друмом према Београду, ужаснут је забележио: „То је пут робова, куда под истим оковима крећу барони и кнежеви... и нестају. На том путу за хришћане нема спаса, па ма одакле они били...“

ЧИЧА ТОМИНА КОЛИБА

ТОМА И ЕВА ГОТОВО СЕ НИСУ РАСТАЈАЛИ...

ПОНИ МАЛЕ ГОСПОЂИЦЕ СПРЕМАМ ЈЕ ЗА ШЕТЊУ!

ДАНАС ЈУ ТИ, ЧИКА ТОМО, ПОКАЗАТИ И ДРУГЕ ПЛАНТАЖЕ...

ТОМА ЈЕ БИЛА ДОДЕЉЕНА ЈЕДНА СОБИЦА ИЗНАД СТАЈЕ. ЈЕДНЕ ВЕЧЕРИ, ПОКУШАВАЈУЋИ ДА СЕ СЕТИ СЛОВА КОЈИМА ГА ЈЕ ЦОРИ ШЕЛБИ УЧИО, ТОМА ЈЕ СЕО ДА ПИШЕ ПИСМО...

ШТА РАДИШ ТО, ЧИКА ТОМО?

ПОКУШАВАМ ДА НАПИШЕМ ПИСМО СВОЈОЈ ЖЕНИ И ДЕЦИ! АЛИ, ТО ЈЕ ТЕШКО!

И ЈА ЗНАМ НЕКА СЛОВА! ПОМОГИ МУ ТИ, ЧИКА ТОМО!

ЗАДУБЉЕНЕ У ПИСАЊЕ ЗАТЕКАО ИХ ЈЕ СЕН КЛЕР, КОЈИ ЈЕ ПОШАО ДА ТРАЖИ СВОЈУ ККЕРКУ.

МУЗЕЈ КЛОВНОВА

У италијанском граду Онеља оснива се музеј клонова. Градски већници су одлучили да на тај начин одају почаст успомени свога суграђанина, чувеног кловна Грока. Одговарајуће просторије брзо су нађене у такзваној „белој вили“ краља клонова Грока, који је умро 1959. године. Његова удовица Инес која и даље станује у овој вили одмах је пристала да граду стави на располагање потребне просторије са свим предметима који се ту још налазе. Иначе, велики део успомена на Грока чува се у палати Шајо у Паризу. Међутим, становници Онеље нису се ту зауставили. Они желе да оснују музеј посвећен свим великим у свету чувеним клоновима. Многи пријатељи циркуса и директори мањега обихали су им своју помоћ приликом сакупљања успомена — међу њима је и Енрико Басано који поседује предмете који су припадати чувеном кловну Бакомину.

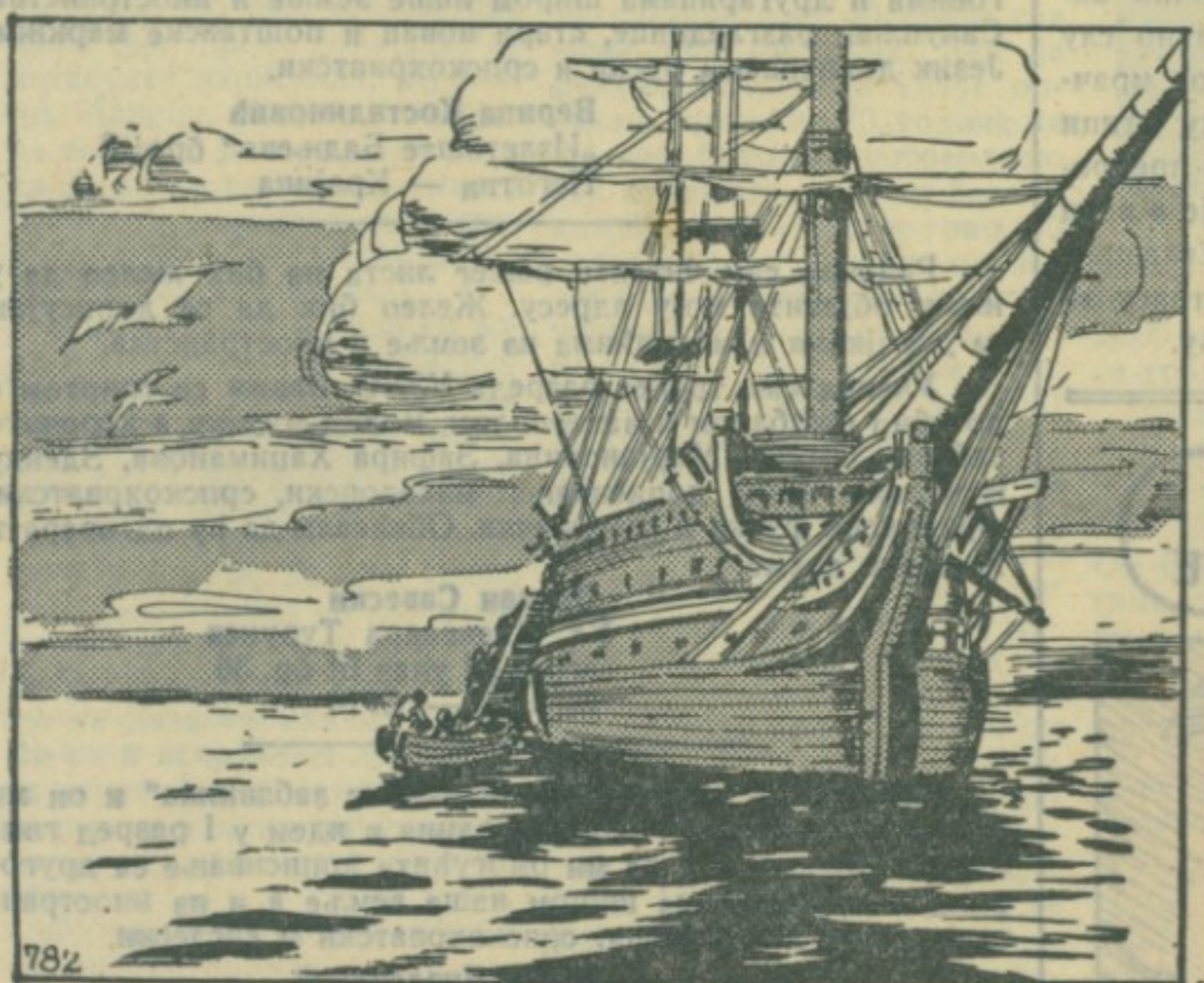
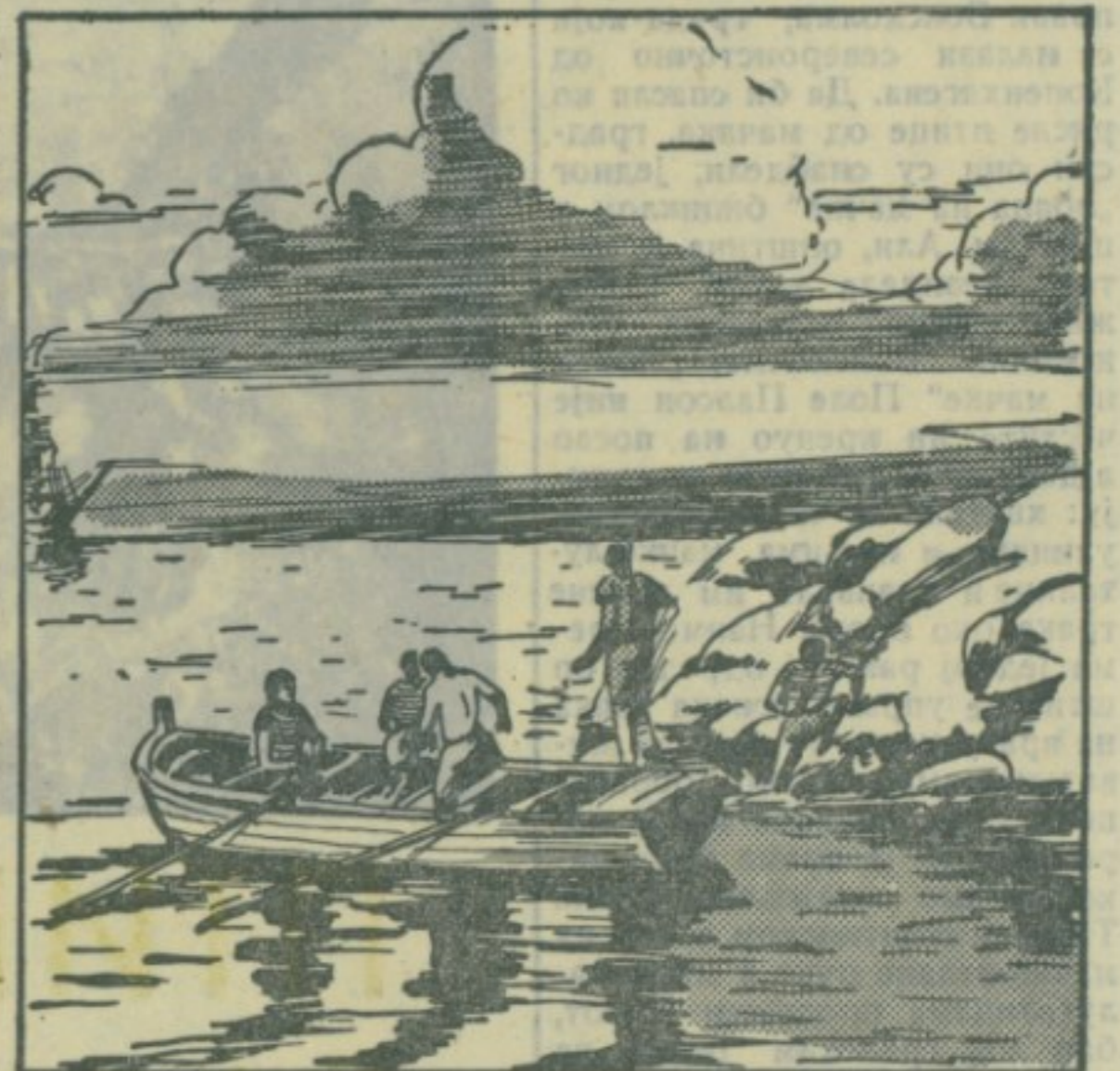
ЧУДАН ЧОВЕК — ПА ЧУДАН И БИЦИКЛ

Овај бицикл висок је 13 а дуг 28 сантиметара. Возач Алфред Таб из Кидерминстера, Енглеска, има 82 године. Пуних 35 година он прави овакве бицикле и продаје их, а кад треба он и демонстрира како га треба возити.

Тајанствено острво

ПО РОМАНУ
ЖИЛА ВЕРНА
ЦРТА: И. КРУЉЕВИЋ

Шах МОЗАИК

Шаховска игра инспирисала је сликаре да на својим платнима прикажу борбу на црно-белим пољима, песнике да у стиховима изразе дивљење шаховској уметности, велемајсторе да дају остварења људског духа која не бледе пред временом, а практичне људе да шах на изврстан начин приближе свакодневном животу човека. Како је то постигнуто?

У домовима многих љубитеља шаха налази се читав низ предмета који имају шаховско обележје: столњаци су украшени црно-белим пољима и фигурама, јастучићи на креветима садрже мозаик црних и белих тачки које представљају шаховску таблу; чаше се разликују од обичних по фигурама које су на њима утиснуте, а њих срећемо на краватама, новчаницима, улачницама... У Америци се производе цигарете које носе име „Шах“, а у Совјетском Савезу продају се „шаховски бисквити“. Једна фабрика у Мос-

кви производи их у специјалном шаховском паковању. У неким земљама фабрике кекса, чоколаде и бомбона своје производе износе на тржиште у облику шаховских фигура или им дају шаховска имена. Шаховске мотиве налазимо и на маркама, које су нарочито цењене међу филателистима.

АЉЕХИНОВИ РЕЗУЛТАТИ

Шаховска каријера Александра Александровича Аљехина трајала је 37 година — од међународног турнира у Диселдорфу 1908. године до последњих турнира играних у Шпанији 1945. године. Према неким статистикама, које нису обухватиле турнире по Јужној Америци, Аљехин је одиграо 1264 званичне партије од којих је добио 735, играо нерешено 402, а изгубио само 127. Процент изгубљених партија износи само 10 одсто. Аљехин је учествовао на 87 турнира од којих је на 62 освојио прво место. На тим мно-

гбројним турнирима Аљехин је изгубио само на четири турнира по три партије, на друга четири турнира — по две партије, а на свим преосталим такмичењима изгубио је по једну партију или чешће остајао непоражен. На деветнаест великих међународних турнира Аљехин је изгубио само пет партија. Ови подаци говоре о његовој великој надмоћности над савременицима.

РЕКОРД НАСЛЕПО

После другог светског рата само у два маха постављени су рекорди у игри наслепо. Велемајстор Мигуел Најдорф играо је 1946. године у Сан Паолу на 45 табли од којих је 39 добио, 4 ремизирао и само 2 изгубио. Овај рекорд је оборио октобра месеца 1960. године у Будимпешти мађарски интернационални мајстор Јанош Флеш, који је играо на 52 табле. Добио је 31 партију, 3 изгубио, док се 18 партија завршило ремијем.

Хватају дивље магарце голим рукама

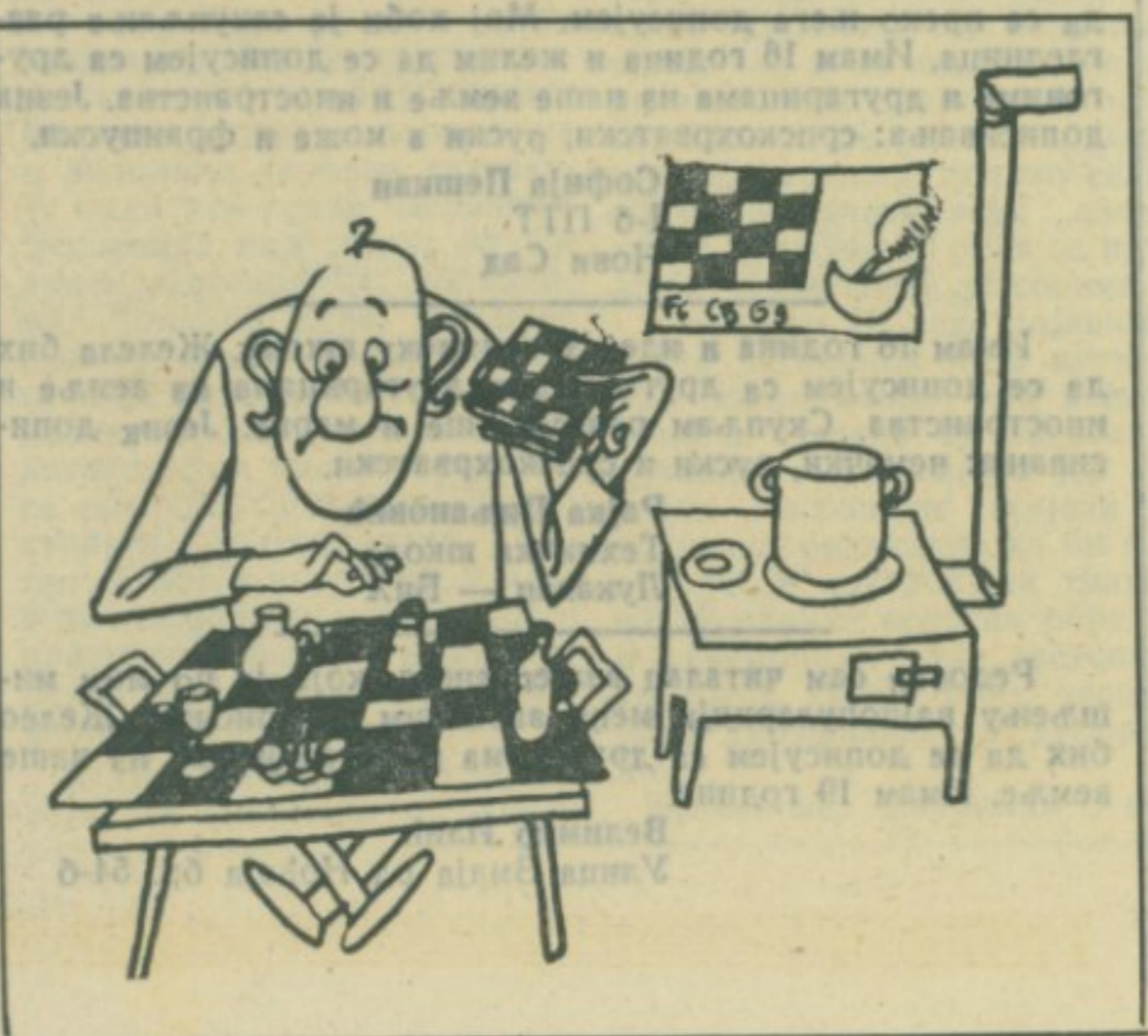
Ловци у Атакама — пустињи и чилеанским Кордиљери-ма баве се необичним послом: хватају дивље магарце голим рукама. Кренули су у старом ципу у лов а намера им је да се забаве и разоноде. У великој даљини, у змаглици раног јутра креће се неколико црних тачака. То су дивљи магарци. Возач јури према њима. Већ после неколико минута људи су близу стада и животиње су узмирене. Као

са. Када кола стигну животињенада почиње да јури. Цип је издвојно из чопора две животиње и почео да их гонити, привлачи је ципу и ни испред себе. Вратоломна после краће борбе убацује у потера траје само четврт ча-

Необично возило

Цела ова чудна „лађа“ направљена је од канти за смеће и дебелих дасака. Покреће се помоћу једног јаког мотора, а може се видети како плови преко једног језера код Мајденхема. Крмарош је по занимању инжењер. И ова „лађа“ као и друге његове необичне творевине нема готово никакву практичну вредност.

ЧАС — ПЕТ ДОЛАРА

Познати пољски пијаниста И. Ј. Падеревски на једној кући у неком америчком граду виде скромну таблу с натписом: „Мис Цонс, учитељица свирања на клавиру. — Час — један долар“.

Мис Цонс је тада свирала Шопенов ноктурно, али са великим грешкама. Падеревски уђе у кућу. Учитељица га одмах познаде. Не говорећи ништа, Падеревски седе за клавиру и одсвира ноктурно.

Након неколико дана, пролазећи поново поред куће мис Цонс, Падеревски виде велику таблу у позлаћеном раму: „Мис Цонс, ученица великог Падеревског, Час — пет долара.“

ЦРВЕНЕ ТРАКЕ ЗА МАЧКЕ

Мачке-луталице вадају силну главобољу општинској управи Воксхолма, града који се налази североисточно од Копенхагена. Да би спасли корисе птице од мачака, градски оци су снабдели једног „ловца на мачке“ бициклом и пушком. Али, општина је при том превидела љубав према животињама најмлађих становника Воксхолма. „Ловац на мачке“ Поле Палсон није честито ни кренуо на посао а деца су се већ дала на акцију: хватали су по парковима, улицама и пољима мачке-луталице и везивали им црвене траке око врата. Наиме, према једној ранијој одредби општинске управе, црвена трака на врату мачке је знак да животиња има „стално боравиште“ и да припада некој породици, те је према томе нико не сме некажњено убити. Тиме су општинском ловцу на мачке везане руке а мачкама-луталицама продужен живот, бар док градским оцима не падне на ум неко сребреније решење за заштиту птица.

ПТИЦЕ СА РАДАРОМ

Донедавно се сматрало да се само слепи мишеви оријентису користећи звучне сигнале. Међутим, не тако давно утврђено је да у Јужној Америци, северно

од реке Амазона, постоји птица гуачуро, или птица-уљарица која се исто тако за откривање препрека при лету користи звуком. Уљарицом су је прозвали доморци јер је

врло дебела а они је убијају да би топили уље од ње. Иначе она припада породици Steatornithidae. Слично слепом мишу и она живи у пећинама. Док слепи миш емитује високофреквентне звуке, ултразвуке које људско ухо не може да прима, уљарица пушта звуке који се лепо могу чути. Мада се за ту птицу чуло још крајем 18. века, она је проучена тек пре петнаестак година. Професор Доналд Грифин са Корнел универзитета набавио је неколико ових птица и посматрао их шест година. Птице су непрестанно летеле по соби лако обилазећи све препреке и по најгушћем мраку. Али чим би им затворио уши, губиле су оријентацију и ударале о зид или неку препреку. Птице су изванредно окретне; летећи брзином и до 60 км на час оне су у стању да просто у месту „закоче“ и скрену на другу страну да не би удариле у неку препреку која би изненада искрсла пред њима а које је стварао професор Грифин. Оне пуштају око 240 звукова у секунди и што брже лете то су звуци бржи. Неке од ових птица имају велике бркове на кљуну слично антенама, који им одлично служе за време лета кроз мрачне пећине јер помажу птици да не удари на неку препреку. Птице су мрке боје а велике су као јастребови. Углавном живе од воћа и у потрагу за храном иду само ноћу.

WALT DISNEY

ШУМА ДЕТИЊСТВА

ПО РОМАНУ А.А.МИЛНЕ

Листа читалаца

Драга редакцијо,

Стални сам читалац вашег листа и желела бих да се дописујем са друговима из земље и иностранства. Имам 12 година идем у шести разред основне школе. Скупљам слике глумаца. Језик дописивања српскохрватски и руски, а може и немачки.

Лепа Рашков
Ул. војводе Путника број 8
Параћин

Имам 17 година и редовац сам читалац вашег листа који могу само да похвалим. У њему има пуно лепих и занимљивих ствари. Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства. Језик дописивања српскохрватски, немачки и румунски. Користим прилику да поздравим друга Аурела Белеуцу из Мраморка.

Манојло Микша
гимназија „Бранко Радичевић“
друштвени смер
Ковин

Имам 13 година и желела бих да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље и иностранства. Скупљам разгледнице, стари новац и поштанске маркнице. Језик дописивања руски и српскохрватски.

Верица Костадиновић
„Излетиште Бадњево“ број 3
Неготин — Крајина

Редовац сам читалац вашег листа па бих желео да у њему објавите моју адресу. Желео бих да се дописујем са девојкама и младићима из земље и иностранства.

Ученик сам трећег разреда УЗУС. Бавим се спортом а посебно фудбалом и ватерполом. Волим музику а нарочито забавну. Борђа Марјановића, Зафира Хаџиманова, Зденку Вучковић. Језик дописивања: македонски, српскохрватски, француски, руски и словеначки. Обевавам да ћу одговорати на свако писмо.

Драган Савески
Ул. Александра Туруцев
вграда I улаз III бр. 36
Битола — СРМ

Стални сам читалац „Политикиног забавника“ и он ми се необично свиђа. Имам 15 година и идем у I разред гимназије. Желела бих да ми омогућите дописивање са друговима и другарицама широм наше земље а и из иностранства. Језик дописивања: српскохрватски и енглески.

Весна Диздаревић
Југ Богданова 19
Сарајево

Стални сам читалац „Политикиног забавника“ те бих желео преко његове рубрике „Листа читалаца“ да се упознам и са осталим његовим читаоцима. Скупљам разгледнице, фотографије глумаца а уз то волим и забавну музику.

Златко Нухановић
основна школа „Ибрахим Мржљак“
Велика Кладуша

Зовем се Драган Јанкулов, идем у пети разред основне школе у Јасенову и желео бих да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље. Скупљам маркнице од чоколаде и разгледнице.

Драган Јанкулов
V разред основне школе
Јасеново — Банаг

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства. Имам 18 година. Језик дописивања: српскохрватски, руски и италијански.

Славница Дмитровић
Улица Ломина 8
Горњи Милановац

Зовем се Александар Панев и имам 19 година. Студирам машинство у Београду. Желео бих да се дописујем са другарицама из наше земље као и из иностранства. Добро познајем француски језик а помало и енглески. Волим аутомобилизам, филм, позориште и озбиљну музику (нарочито Сметану).

Александар Панев
Улица маршала Тита 17
Београд

Пошто сам редовац читалац вашег листа желела бих да се преко њега дописујем. Мој хоби је скупљање разгледница. Имам 16 година и желим да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Језик дописивања: српскохрватски, руски а може и француски.

Софија Пешкан
I-6 ПТТ
Нови Сад

Имам 16 година и идем у техничку школу. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства. Скупљам разгледнице и марке. Језик дописивања: немачки, руски и српскохрватски.

Рајка Пиљановић
Техничка школа
Лукавац — БиХ

Редовац сам читалац вашег листа, који је по мом мишљењу најпопуларнији међу забавним часописима. Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Имам 19 година.

Велимир Илић
Улица Змаја од Ноћаја бр. 54-6

КАТАПУЛТ КРОЗ ВЕКОВЕ

Прве детаљније податке о катапулту сакупио је у прошлом веку Енглесер Ралф Пејнголвеј. Он је и сам изграђивао катапулте и балисте за своје лично задовољство. Неки његови катапулти тежили су и до три тоне.

Према Пејнголвеју катапулти су се појавили негде око хиљадине године пре наше ере а били су израђени за потребе рата. Први писани подаци о употреби катапулта, како он каже, потичу из Јудеје из доба око 800. године пре наше ере. Али се истиче да су катапулте измислили, вероватно, Асирици. Али без обзира на то ко их је изумео катапулти су унесли велике промене у ратовање, помоћу њих поставило је могуће освајати дотад неосвојива утврђења.

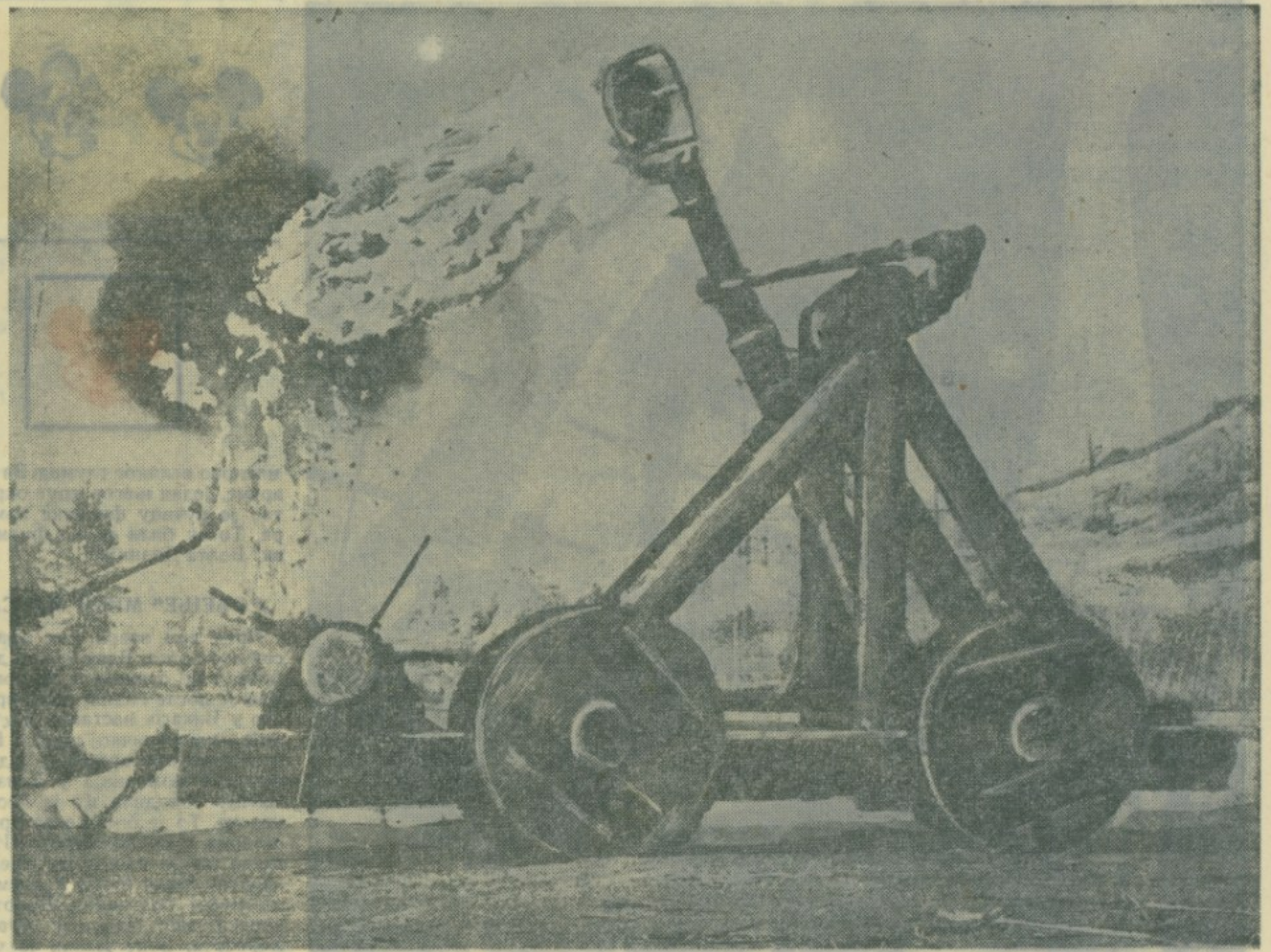
Први катапулти били су врло примитивне грађе. На једну осовину добро утврђену везивао се лук, који је на једном крају имао облик кашике, ту се стављало камење. Оба краја лука савијала су се преко осовине. За овај посао било је потребно по пет људи са обе стране. Када би се лук добро савио, онај крај на коме се налазио камен пуштао би се а исправљен лук бацао је камен. Домет је зависно од величине камена али исто тако од дужине и савитљивости лука.

Од тренутка кад се појавио као ратно оружје на све до Грка катапулт није мењао своју основну конструкцију. Тек древни Грци који су изумели безброј ратних справа а оно што су наследили битно променили, унесли су нешто ново у грађу катапулта. У трећем веку пре наше ере Грк по и-

мену Дионисије начинио је катапулт који је могао да избаци 20 копаља за свега тридесет секунди. Ктезибис из Александрије конструисао је катапулт са клипом који је био веома моћан. Када су римске легије опколиле Сиракузу, Архимед је уништавао њихове лађе веома тешким камењем. Тако велики терет катапулти су бацали на даљину од 700 метара!

Сваки римски батаљон имао у свом саставу један катапулт на точковима. Снажни катапулти су обавезно грађени при опсадама. Кад је римски војсковођа Титус опседао Јерусалим 70. године наше ере, било је употребљено 200 катапулта, који су бацали комаде стена тешко око 30 килограма на даљину од 400 метара. Сматрајући да становници опседнутог града могу да виде бело камење и да се склоне, Титус је наредио да се сваки камен прво замочи у прну боју па тек онда избаци.

Катапулти нису увек бацали камење, стреле или неки запаљиви материјал. Често су катапулти служили да се у град убаци и глава неког од вођа или савезника опседнутог града да би се на тај начин психолошки утицало на браниоце. У рату против хусита, присталица Јана Хуса, 1422. године који су се налазили у опседнутом граду Каролштајн, узалуд су католичке снаге покушавале да заузму град — увек су биле одбијане срчаном одбраном опседнутих. Међутим, кад су опсађивачи почели да помоћу катапулта убацују ђубре у град, опседнути нису могли више услед смрада да се боре и

предали су се. Истина, било је потребно да се баца око 2.000 кола пуних ђубрета док се град није предао.

Приликом опсаде Делхија 1296. године прича се да је краљ Алаудин Кхиљи употребио сасвим другачије оруђе. Он је наредио да се катапултима убаце у град цакони пунни сребрног и златног новца. И док су се војници у опседнутом граду отимали око новца, опсађивачи су могли на миру да пробију дебеле зидине града.

Катапулти су остали у употреби и у каснијим вековима. Тако су за време опсаде Гибралтара 1779. године, француски и шпански морнари успели да се искрцају на онај део гибралтарске стене на којој није било топова нити су ту могли бити постављени. Бранилац Гибралтара енглески генерал Мелвил наредио је да се на брзу руку изради ка-

тапулт, који је својим смртоносним камењем збрисао нападаче. Тако је Гибралтар остао британски.

Наполеон III такође је наредио да се изради већи број катапулта који су могли да бацају комад камења тежине од 25 килограма на даљину од сто метара. Катапулти су израђени али не и употребљени.

Слична по изгледу катапулт је балиста само она уместо камења баца стреле или копаља. Тако, на пример, балиста може да баца копаље дуго око три метра на даљину од око 500 метара. Снага копаља је тако велика да оно може на тој даљини да прободне оклоп коњаника, да га избаци из седла и прикује уз неко дрво или земљу.

Мада балиста не може да баца тако велики терет као катапулт она ипак има извесна предности над њим. Ба-

листа избације своје пројектиле хоризонтално и може да уништи више противника једним хицем док катапулт баца свој терет под великим луком и убија само онога кога директно погоди. Затим, балиста може да подиже или спушта по жељи своју „цев“ и тако смањује и повећава домет или даје пројектилу мање или више хоризонталан положај. Међутим, домет самог катапулта се регулише његовим померањем напред или назад.

Не зна се тачно откада се користе балисте, али је сачувано једно писмо упућено римском цару Валентијану, око 336. године нове ере. Његов аутор хвалио се да је пронашао напредну помоћу које може лако да убије „дивље варваре с оне стране Дунава“. Сматрајући да је то само плод маште, цар и његови војни саветници нису прих-

ватили предлог нити се интересовали за његов изум. Међутим, само три стотине година касније римски војсковођа Велизар спасао је Римску империју управо помоћу ове напредне.

Лук и стрела, какве ми данас познајемо, употребљени су тек у 12. веку у Европи. То је у оно време било тако страшно оружје да је црква била забранила његову употребу сем у борби против неверника тј. противника цркве. Добри стрелци могли су да баце стрелу чак и на даљину од 400 метара. Било је и тако малих да су се могле свирити у широком рукаву и према потреби одапети неприметно. Мада су биле тако мале, оне су биле довољно снажне да убију човека.

Последњи пут је забележена употреба лука и стреле у већем обиму за време кинеско-јапанског рата 1895. године. Кинези су бацали хиљаду стрела сваких 15 секунди против јапанских војника који су напредовали. Највећи број стрела био је отрован.

Па ипак, стреле нису могле да издрже утакмицу с пушкама и тиме је њихова улога у рату завршена.

За време другог светског рата два аустралијска члана бригаде организовали су читаву герилу која је употребљавала само лук и стрелу. Стреле су имале домет и до 400 метара. Имали су и стреле на чијим се врховима налазио експлозив али домет тих стрела био је само сто метара. Ипак су герилци тако наоружани задавали доста губитака Јапанцима. У наше време катапулти служе као уређаји за одбацивање, давање почетних брзина, авиона и ваздухопловних пројектила помоћу компримираних ваздуха и експлозива.

ЗАЉУБЉЕН У СТАРЕ ЧАСОВНИКЕ

који карактеришу једну епоху и одају укус тог времена. За човека данашњице часовник је неопходно потребан. У ранијим епохама часовници су првенствено служили као украс у стану или на одећи. Јувелири су дела мајстора часовничарске вештине стављали у златне и сребрне оквире и кутије а богати људи били су спремни да за такве украсе плате сваку цену.

У дому Јаноша Калмана сви часовници раде али не по казују исто време. Једни откуцавају четвртине, други по ловине часова, трећи пуне часове. Разлог? Није га тешко погодити: замислите и сами како би то изгледало када би сви часовници стали истовремено да избијају? Човек не би чуо ни сопствени глас.

Посетиоцима ненавикнутим на стогласно тиктакање сатова, у глави почиње све да се врти. Домаћин се, међутим, тргне чак и из сна кад неки од часовника престане да куца. Тада га он расклапа, подмазује, оправља, поново склапа и уједначени звук „излеченог болесника“ опет се придружује осталим гласовима.

Средином 17. века појавили су се часовници чија кутија има облик мањих или већих ормана. Некада су називани црквеним часовницима јер су такви часовници стајали у црквеним ризницама да би могло да се контролише трајање појединих верских обреда и церемонија. За световну употребу кутије ових часовника украшаване су дуборезом.

Калманови „љубимци“ су

зидни часовник с неовичним клатном.

часовници који су изишли из радионице чувеног француског мајстора Ле Роа, који је живео и радио у 18. веку. Његово име угравирано на часовницима тог времена била је гаранција за квалитет какав ниједан други мајстор није могао да постигне. Међу њима је часовник са бројчаником од чистог злата и украсима од порцулана израђен према поруцини из Турске. Занимљиви су и часовници овог мајстора намењени за путовања — кочијама наравно. Они имају облик шестоугаоника или осмоугаоника, бројчаник им се налази у хоризонталној равни, а кутија у којој је затворен читав механизам стоји на уметнички израђеним ножицама.

Сваки часовник у Калмановој збирци има своју историју. Да укратко испричамо историју само једног од њих. За време аустријско-пруског рата куцао је у торби једног коњичког официра, затим је доспео у телећак једног француског војника, и заједно с њим, за време Наполеоновог похода, стигао је у Русију. Мађарска револуција од 1848. године затекла га је у рукама једног мађарског хусара. Часовник је био и на фронтовима првог светског рата. Поред свих ратних охршаја кроз које је прошао, часовник и сад ради беспрекорно...

ЧАСОВНИК СА ЗЛАТНИМ БРОЈЧАНИКОМ ИЗРАЂЕН У РАДИОНИЦИ ПАРИСКОГ МАЈСТОРА ЛЕ РОА.

НЕВОЉЕ ЗБОГ РУБИНА

Бразилац Педро Домингос Алвес Филхо има великих брига због свог — пупка. Приликом Петровог рођења једна рођака његове мајке ставила је у тек пресечену пупчану врпцу дечачића један овећи рубин — да би затворила рану. Драги камен годинама му није сметао, али недавно су лекари изјавили да се мора одстрајати.

Француска академија за медицину позвала је Петра, кога у лекарским круговима сматрају за медицински куриозитет, да дође у Париз да га на

тамошњој универзитетској клиници оперишу.

Праве невоље су настале када је Педро затражио напоса за Француску. Бразилске царинске власти процениле су Педров „рубински пупак“ на 30 милиона крузеирса (око 170 милиона старих динара) и обавестиле Петра да ће приликом повратка из Париза морати да плати за рубин који ће му бити извађен из тела 1,2 милиона крузеирса (око 7 милиона динара) да рине

БЕЧКИ СТОНИ ЧАСОВНИК.

У том стану одасвуд се чује музика: уз Росинијеву мелодију Виљем Тел одапиње своју стрелу у јабуку на синовљевој глави, фигуре ковача ударају својим чекићем у пратњи циганског хора из „Трубадура“; на минијатурним торњевима и зидинама тврђава тиктакују мали али прави часовници. Часовника има свуда: на полицама, столовима, орманима. Домаћин куће, инжењер доктор Јанош Калман, напустио је катедру за општу механику будимпештанског Политехничког института да би се потпуно посветио својој страсти колекционара. Постао је маг и чаробњак у царству часовника: у његовој приватној збирци налазе се ремек-дела часовничарске вештине минулих векова.

Калман не скупља куриозитете већ претежно часовнике

ДИЗНИ И ДИЗНИЛЕНДУ

Давно су написана дела „Робинзон Крузо“ од Дефова и „Гуливерова путовања“ од Свифта. Чим су се појавила, одмах су одушевила младу читалачку публику. Исти успех постигли су Андерсен и браћа Грим. И данас деца широм света читају њихова дела. После њих нико није успео да у толикој мери распали машту деце и дочара им у новој светлости и бојама један свет који се налази ту око њих као што је то учинио Волт Дизни. У исто време он је постао и омиљени писац старијих. С пуним правом назван је једним од најславнијих људи 20 века, јер је заиста створио дела која ће вековима подсећати и децу и њихове родитеље да је некад живео човек који је створио свет чудесан исто онолико као и онај у коме живимо. Он није био само човек који је у себи носио генијалну стваралачку снагу, већ и човек који је уложио све снаге да им живот буде лепши, срећнији и веселији. Био је и нападан, али су се о њега као о јак бедем одбиле све клевете о његовом стваралачтву. У оригиналним издањима овај племенити човек помиње имена и свих оних који су му помогли у раду. То чини и кад се приказује неки његов филм. Стварао је велика дела, али никад није пропунтао да истакне и удео својих сарадника у томе.

„Политикин забавник“ од првог свог броја пре рата и после њега доноси најславније његове приче у сликама. У нашој земљи после рата издата су и његова најпознатија дела у издањима наших издавачких предузећа у Београду, Љубљани, Загребу, Скопљу и Новом Саду. У данашњем нашем броју пренећемо предговор за дело „Свет природе“ Волта Дизнија као и предговор југословенском издању нашег истакнутог научника професора др Радослава Анђуса.

МОЈ СИН ОТАЦ МИКИ МАУСА

Моји суседи и познаници у Портланду називају ме баком Мики Мауса. Ја сам прилично горда због тога имена, јер Мики је симпатичан и храбар шврља. Својим веселим и одлучним духом он ме подсећа на свог творца из оног времена када је био кочоперан малишан, који је често западао у ситне дечачке незгоде и увек умео да нађе начина да се из њих извуче. Мој син Волтер Дизни рођен је децембра 1901. године у Чикагу. Он је мој четврти син. — Овако је пре готово 20 година мајка Волта Дизнија почела једну своју изјаву новинарима.

ЦРТЕЖИ ПО ЗИДОВИМА

Волт је имао четири године када је породица Дизни прешла из Чикага на једну фарму у близини града Марселана, у држави Мисури — САД. На овој фарми мали Дизни

је провео шест година безбрижног и срећног детињства. Ту су његови родитељи први пут приметили Волтерову наклоност за цртање. Многобројним цртежима угљеном малишан је „украшавао“ беле зидове фармерске куће. Кад на њима више није било места, прешао је и на зидове помоћних зграда. Сви су они били прекривени почетничким и невесто нацртаним ликовима људи, цртежима животиња и цвећа.

— Волт је био довољно одрастао да зна да не треба цртати по зидовима кућа — наставила је његова мајка. — Али, он је био чудан дечак: кад год је желео да нешто уради, он је то и урадио — без обзира на последице. Увек је упорно ишао напред и, морам да признам, ретко кад није био у праву. Мој „ушук“ Мики Маус изгледа да има исто тако прилично упор

ну главицу и не боји се последица својих дела. Мени се чини да у томе и лежи успех њих двојице.

Због послова Дизнијевог оца, који је био трговачки посредник, породица се преселила у Канзас Сити. Волт је тада имао десет година. У близини њиховог стана била је једна берберница. Волт се брзо спријатељио са сопствеником радње кога су забављали малишанови цртежи. Људима који су долазили да се брију и шишају такође су се допадали Волтерови цртежи животиња и из радње се често чуо громки смех. Ускоро је газда склопио с њим уговор: Волт је сваке недеље правио по један нов цртеж, који је излаган у радњи, а берберин га је зато бесплатно шишао, кад је то било потребно, или му је за сваки цртеж давао 25 центи. То је био први новац који је Дизни зарадио цртањем. Ускоро су његови цртежи били познати у целом граду. Људи су почетком сваке седмице долазили у берберницу да виде „шта је мали Дизни нацртао ове недеље“.

Кад је имао тринаест година, родитељи су га дали у уметничку школу где је лепо напредовао, али је морао да је напусти кад се породица преселила у Чикаго, где је Волт пошао у гимназију.

— Чини ми се да га гимназија није баш много одушевљавала. Жеља да проводи време у природи и да црта, изгледа да је код њега потиснула све остало. Његово главно занимање било је цртање, а поред тога желео је да постане глумац. Облацио је очеву оделу и пред огледалом или пред укућанима имитирао познате глумце.

У лето 1918. године, кад је Волт имао седамнаест година, у граду се због рата осећао недостатак радне снаге. Тада је он постао поштански чиновник. Од своје уштеђевине купио је малу филмску камеру и почео да снима. Желео је да постане други Чарли Чаплин. У старим, похабаним широким панталонама и гломазним ципелама, с полупцилиндриком и штапићем, вешто је и-

ВОЛТ

митирао великог глумца. За то време, један његов друг окретао је ручицу филмске камере. То су били први „филмови“ Волта Дизнија.

„РОЂЕЊЕ“ МИКИ МАУСА

Пред сам завршетак првог светског рата, Волт је као добровољац отишао у Европу. Кад се после годину дана вратио у Чикаго, наставио је студије на уметничкој школи. После извесног времена, једна филмска компанија у Канзас Ситију понудила му је место цртача. То је био његов први стварни рад на филму. Изгледа да је баш у то време „рођен“ Мики Маус. У писмима малој братици Дороти, кћерки свог старијег брата Херберта, Волт Дизни је често причао о два мала миша која се сваке вечери шетају по његовој радној соби. Мишеви су се били толико при-

викли на њега да су без страха долазили и јели из његове руке. У једном писму он каже да му се чини да ће помоћу тих мишева једног дана „створити себи славу и имање“.

Дању је Дизни радио у филмској компанији, ноћ је проводио у својој студији, која се налазила у једној старој гаражи. Ту је створио свој први цртани филм, који је за тридесет долара продао Њуменовој филмској компанији. Филм се свидео публици и компанија је од њега поручила још цртаних филмова. Дизни је тада основао самостално филмско предузеће које је због недостатака новчаних средстава ускоро пропало. С позајмљеним новцем, Волт и његов брат Рој одласте стрицу у Калифорнију. Стриц их је нешто помогао по његовој радној соби. Мишеви су се били толико при-

је“ у коме је главну улогу играла мала Виржинија Девис. Успех овог филма није био велики. Волт и Рој живели су тешко. Једва су могли да се прехране. Али, Волт Дизни није могао да замисли да постоје тешкоће које он не би могао да савлада. Напустио је стварање филмова са живим глумцима и потпуно се посветио стрипу и цртаном филму: „Освалд, срећни зец“, први велик стрип Волта Дизнија појавио се 1927. године. То је био дуго очекивани успех. Међутим, зечића Освалда публика је брзо заборавила кад се годину дана касније појавио Мики Маус.

— И, као што знате, моје „унуче“ постало је веома брзо омиљено. Оно нагони на смех људе широм света.

СЕДАМ СВЕТОВА ЧУДА

Странице ове књиге повешће вас у седам светова чуда, од којих је сваки чудеснији од ма којег вилинског царства о коме је човек икада маштао. Тих седам чудесних светова су они делови Земљине коре где је природа још увек свемоћна: планине, шуме, прерије, пустиње, мочваре, мора и земља вечног леда.

Кад бисте са Месеца кроз телескоп посматрали непрекидно обртање наше планете, ти чудесни светови блештали би разним бојама што се непрекидно смењују. У зависности од годишњег доба и нагиба светлосних зракова — а он се од раћања па до залазак сунца стално мења, — ти

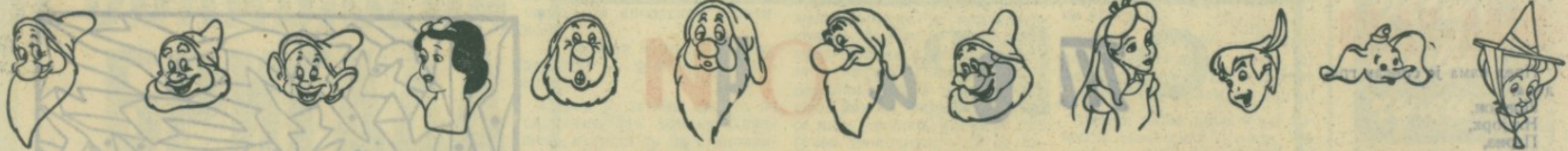
светови би изгледали час зелени, час жути, па црни, црвени, мрки, плави, бели. Градови, творевине људи, изгледали би само као незнатне мрље, док би се подручја где је човек уништио лице природе једва и назирала. А седам светова чуда блистало би од лепоте!

Мислио се доскора да живот не може постојати у замрзнутом хладњаку поларног севера, нити у ужареном пекућој пустињи. Тек средином прошлога века човек је кренуо да испита унутрашњост Африке, која је ипак остала заганетна. А и они дивни светови у дубинама предела што нас непосредно окружују нису били до краја познати. На

пример, делић нетакнуте природе у човековој најближој околини и много чудних животињских кретања у барама и мочварама, чували су дуго своје тајне. А онда, у скорбија времена, дошле су нове врсте сочива, нове фотографске технике и нова превозна средства. Све то омогућило нам је да се отиснемо преко многих граница, да сву ону драму живота што се одвија у далеким непознатим крајевима снимимо и донесемо да је сви виде.

Ова необична царства, где огромни динови и невероватно сићушни кепеци живе сваки на свој посебан начин, кипте од узбудљивих збивања. Сваки од тих чудесних све-

ДИЗНИ

това има своје сопствене врсте биљака и животиња, а свака врста има своје сопствено место, било да је оно пространо као савана или малено као кап воде, врело као пустиња или хладно као санта леда, влажно као галас океана, или суво као сунчана стена, мрачно као лагум или обасјано светлошћу као планински врхунци.

Створења која живе у тако различитим местима веома се разликују једна од других, како по величини тако и по механизму функционисања својих тела. Ту има огромних лавова и слонова, животиња средњих величина као што су медведи или крупне птице, затим малих паукова и пчела и, најзад, тако ситних животиња да се голим оком

ни видети не могу. Сва та бића имају две заједничке особине: сва подлежу истоветним законима природе и сва црпу своју снагу од сунца.

Пре једва неколико година било би немогуће написати ову књигу о чудесним појавама живота. Данас, пак, ми смо у стању да вам је пружи- мо заједно са фотографским снимцима који верним бојама приказују царства природе и фантастичне створење што у њима живе. Неки од њих су дивни као што је дивна музика, други ружни као жадаје; једни су дивљи и свирепи, други нежни и добродушни. Снимљени су у третици напада или бекства, у веселој игри или у породичном кругу, у шетњи или скоку устремљеном на плен, у

тренутку обрушавајућег слетања или за време пливања. Већина ових снимака плод су десетогодишњег истраживања неколицине овоме послу оданих људи, који су, наоружани новим и неубичајним прибором за снимање и неистрпним стрпљењем, створили наше филмове о истинитим пустволовима живота: Арктичка пустиња, Земља медведа, Острво туљана, Долина даброва, Олимпијски северни јелен, Прерија нестаје, Жива пустиња, Кутак природе, Тајне живота, Пљачкаши мочваре, Водене птице, Афрички лав. На темељу ових дванаест филмова сачињена је и књига коју ћете сада читати.

Волат ДИЗНИ

ПРАВИ ПЕСНИК ПРИРОДЕ

Било би свакако сувишно представљати по- добно нашем читаоцу аутора ове књиге — Волта Дизнија и његову екипу. Деценијама нас већ овај велики уметник, тако рећи свакоднев- но, забавља својим цртаним јунацима, понајчешће животињског лика, којима њихов творац са толико духовитости удахнује људске особине — врлине и мане. Многобројни Дизнијеви цртани филмови донели су своје аутору опште признање и велику популарност.

У новије време Дизни се латно новог посла. Својим некадашњим животињским узорцима, чије је ликове позајмљивао цртаним јунацима, окренуо се сада очима природњака: почео је да снима филмове о живој природи у којима главне улоге играју праве, дивље животиње. Екипама својих прворазредних сниматеља ставио је у задатак да сниме живи свет у његовом природном, често једва приступачном амбијенту. Нема сумње да су филмови из ове серије, као што су, на

пример, „Жива пустиња“ или „Долина даброва“, доживели велики успех. Многобројни љубитељи природе, деца и одрасли, примили су их са одушевљењем. Штавише, сигурно је да су ти филмови допринели да се код многих гледалаца продуби или пробуди интересовање за живи свет. У томе је, свакако, заслуга Дизнијева у његовој улози природњака-популаризатора. Користећи се управо фотосима из тих филмова, сачињена је и ова књига.

Слика живе природе коју региструје Дизнијева камера достојна је највише оцене са гледишта технике и уметности фотографије у боји. Дизни, међутим, има и већих претензија, он природу жели не само да слика, већ и да је тумачи. Научној истини за вољу, треба рећи да Дизни- тумач и популаризатор, на жалост, доста заостаје за Дизнијем уметником и забављачем. Дизнијева тумачења остају најчешће — дизнијевска.

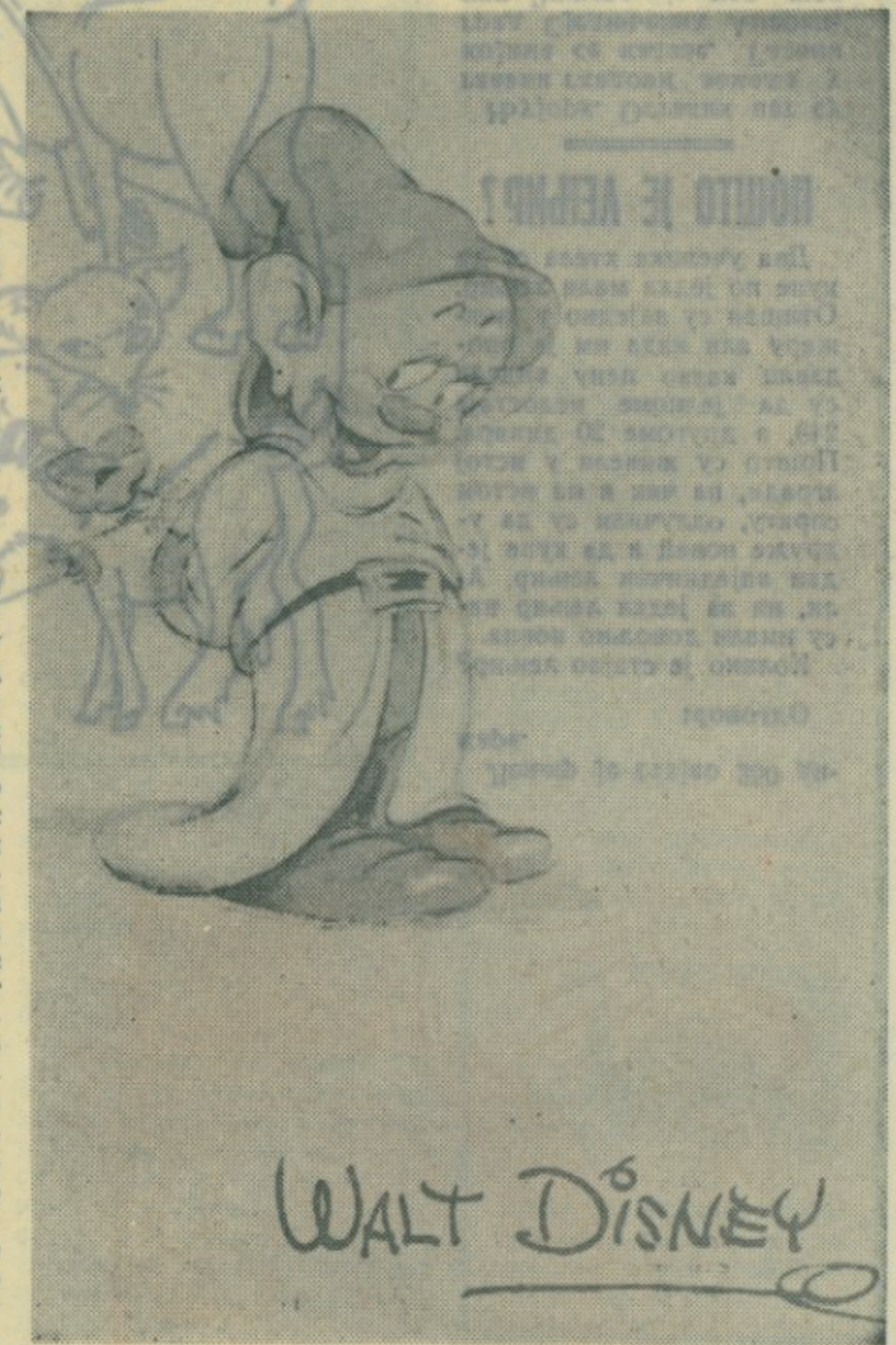
Као човек који је годинама наметао стилизованом мишу (Микију) или патку (Паји) људске особине, није могао а да те исте особине не види и у понашању правих животиња. А тумачење понашања животиња преношењем на њих људских способности и човекове свести, стазама антропо морфизма, представља поступак који је научи стран. Животињама Дизнијев текст често приписује способност свеног предвиђања будућности (оне „добро знају“ шта их чека и „шта треба да учине“ у овом или оном „циљу“). Код Дизнија се, на пример, специфично понашање мужјака у крду туљана „објашњава“ малтене свешћу животиње о сопственим способностима, с једне стране, и сопственим правима, дужностима и одговорностима, с друге. Сва ова и оваква тумачења треба схватити само као израз песничке слободе писца одушељеног призором који му пружа природа, писца који тај призор описује пером уметника. Навијна су и само песнички оправдана и Дизнијева сликања еволуције, када, на пример, говори како су давно изумрли сувоземни преци данашњих китова, када им је због промене климе понестало хране на копну, вагазили у воду не би ли у њој потражи-

ли погоднију животну средину, и тако постали — морски становници.

Па ипак, Дизнијево сликање живе природе не пружа читаоцу само естетско уживање. Оно подстиче на размишљање, поставља питања и отвара проблеме — под условом да се дизнијевска тумачења примају са дужином резервом. Она су, уосталом, и изречена језиком песника.

А песничким, понекад специфично америчким жубор-језиком, врви Дизнијев текст. Преводници су се трудили да га што верније пренесу нашем читаоцу.

Др Радослав АНБУС

ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

ОТРОВАН, ОТРОВНИЈИ, НАЈОТРОВНИЈИ...

У току дуге историје развића код неких животиња дошло је до усавршавања одређених телесних функција, поједини органи постали су уско специјализовани. Извесне животиње које природа није обдарила снагом прилагодиле су се за брзо трчање, бежање, друге за одлично камуфлирање, треће се пак супротстављају непријатељу уједом који је комбинаван са ушошењем јаким отрова у рану. Интересантно је да су од свих кичмењака на земљи само неке рибе и гмизавци, углавном змије, снабдевени отровним апаратима, којима се служе у нападу или одбрани.

Модеиним лабораторијским методама тачно је утврђена јачина појединих отрова животињског порекла. Изгледа да се најотровније животиње налазе у класи гмизавца, пре свега међу змијама. Постоје подаци да иста количина отрова змије зечарке убије 24 пса од по 25 кг, или 25 волова, 60 коња, 600 питомих зечева, 800 пацова, 2.000 заморчади или 300.000 голубова!

Ове чињенице указују не само на снагу отрова него и на то да иста количина отрова делује сасвим различито на поједине животињске врсте. Тако се види да су волови и коњи осетљивији на овај змијски отров од паса. Међутим, пацови су још отпорнији на овај отров, јер иста количина отрова убије само око 120 кг пацова, а 600 кг паса, или око 20.000 кг коња или волова.

Један грам осушеног отрова кобре или наочарке усмрти коње у тежини од око 20.000 кг, док је човек према овој врсти змија двоструко издржљивији, мада један грам овог отрова може да убије око 140 људи!

Ове цифре изгледају фантастичне, али ради се о отровима најјачим међу животињским организмима. Међутим, најјачи отров биолошког порекла који је до сада познат јесте онај који башил дифтерије излучује у људски организам. Само један грам овог отрова може да убије 3.000 људи, или 25.000 паса, односно 200.000 заморчади. Теоретски излази да би мање од

1.000 кг дифтеријског отрова могло да усмрти целокупно човечанство!

Класа риба има известан број врло отровних представника, међу којима се нарочито истичу рибе *Myllobatis* („морски орао“), *Scorpaena* („бодељка“), *Trachinus draco* („рапава змај“), *Muohocerphalus scorpius* („морска скорпија“) и др. Риба звана морски орао има спљоштено танко те

ло са змијоликим репом, на коме се с десне стране налази оштар израштај у облику трапа, који је у вези са отровном жлездом.

Друге врсте риба, као *scorpaena* (бодељка) располажу отровним апаратом у виду шупљих и оштрих трнова (жбица), које улазе у састав лећног, трбушног и репног пераја. Иако обе поменуте рибе поседују јак отров, он није смртно опасан за човека, али је зато добро оружје у борби ових животиња за плен или у одбрани од непријатеља.

Риба *Trachinus draco* („рапава змај“) је далеко отровнији. Има је и у нашем Јадранском мору. Дугачка је око 30 см, а отровни апарат у виду трнова налази јој се на шкржном поклопцу и лећном перају. Сваки трч је шупљак и стоји у вези са отровном жлездом. У случају да оваква риба убоде човека, тровање

прати врло јак бол на убоде- ном месту, затим се он постепено шири све даље. Касније, дисање постаје неправилно као и пулс а појављују се и наступи страха и треперење пред очима. У тежим случајевима тровање захвата организам дубље и доводи до бунила, нагле клонулости (коласа), па и смрти.

У класи гмизавца, од густера су отровне само две афричке врсте, али су зато змије најпознатији представници отровних кичмењака. Број отровних змија се креће свега 10 до 15% од око 2.400 до данас познатих врста змија. Неки природњаци сматрају да је број отровних врста нешто већи и да износи око 400 врста (једна шестина).

Иако је о отровним змијама много писано, интересантно је навести неке змијљиве детаље. Змијски отров делује или на нервни систем парализујући неке нервне центре, или пак на крв, разарајући крвна зрна. Отров који делује на нервни систем зове се „офитоксин“ и стварају га углавном змије из групе тзв. протероглифа: кобра (наочарка), клеопатрина кобра, затим *Naja nigricollis* која избацује отров на даљину од 1 метра; овде се убрајају и врло агресивне мамба и зелена мамба. Отров ових змија делује наркотизирајуће, али тровање није праћено јаким боловима. У брзо следи повраћање, пролив, парализа и др. Смрт наступа одмах после уједа, најкасније после неколико часова. Уколико преброди кризу од неколико часова, болесник

се релативно брзо опоравља. У периоду од уједа па до смрти уједени је у бунилу и не осећа болове, него само хладноћу на уједеном месту, потом малаксалост и дремљивост уз опадање пукца.

Змије из групе *Viperidae* (шарке), које су иначе једини представници отровница у Европи, стварају отров чiji је главни састојак „хеморагин“. Овај састојак разара крв и крвене судове. Поменути отров изазива огромне отеклине које помодре што је праћено накленим боловима. Смрт не наступа брзо него тек после више часова или дана, а опорављање, ако болесник преброди кризу, траје по некад и неколико месеци. У случају када је ујед смртоносан, тело уједеног је често у грчевима. Он повраћа, а мочкраћа му је крвава. Тело му се постепено хлади пулс постаје све неправилнији. Често се јавља распадање ткива или чак и делова тела.

Иако је отров многих змија и отровних риба прилично проучен, још нису у свим случајевима створени потпуно ефикасни лекови — серуми. Ујед отровних животиња, посебно змија је тежак проблем за извесне земље (Индиа, афричке земље и др.) Сваке године више десетина хиљада људи страда од уједа отровница. Сматра се да се решење проблема не види само у постојању довољних количина ефикасних серума против змијског уједа, него и у бољем упознавању биолошких особина неких изразито отровних врста ових животиња.

ГРАД-УЉЕЗ

Пред вама је списак градова.

- Лондон,
- Њујорк,
- Париж,
- Москва,
- Брисел,
- Буенос Ајрес,
- Отава

Од ових седам градова шест су с „правом“ на истој листи док је седми у љез. Који је то град и због чега не спада у исту групу са осталима?

Одговор:

Отава. Осталих седам градова шест су с „правом“ на истој листи док је седми у љез. Који је то град и због чега не спада у исту групу са осталима?

ПОШТО ЈЕ ЛЕЊИР?

Два ученика хтела су да купе по један мали лењир. Отишли су заједно у књижуари али када им је продавац казао цену видели су да једноме недостаје 240, а другоме 20 динара. Пошто су живели у истој згради, па чак и на истом спрату, одлучили су да удруже новац и да купе један заједнички лењир. Али, ни за један лењир нису имали довољно новца.

Одговор:

Лењир је стајао 260 динара.

ОТВОРИ ОЧИ

ПОЗАЈМАЊЕНИ РЕПОВИ

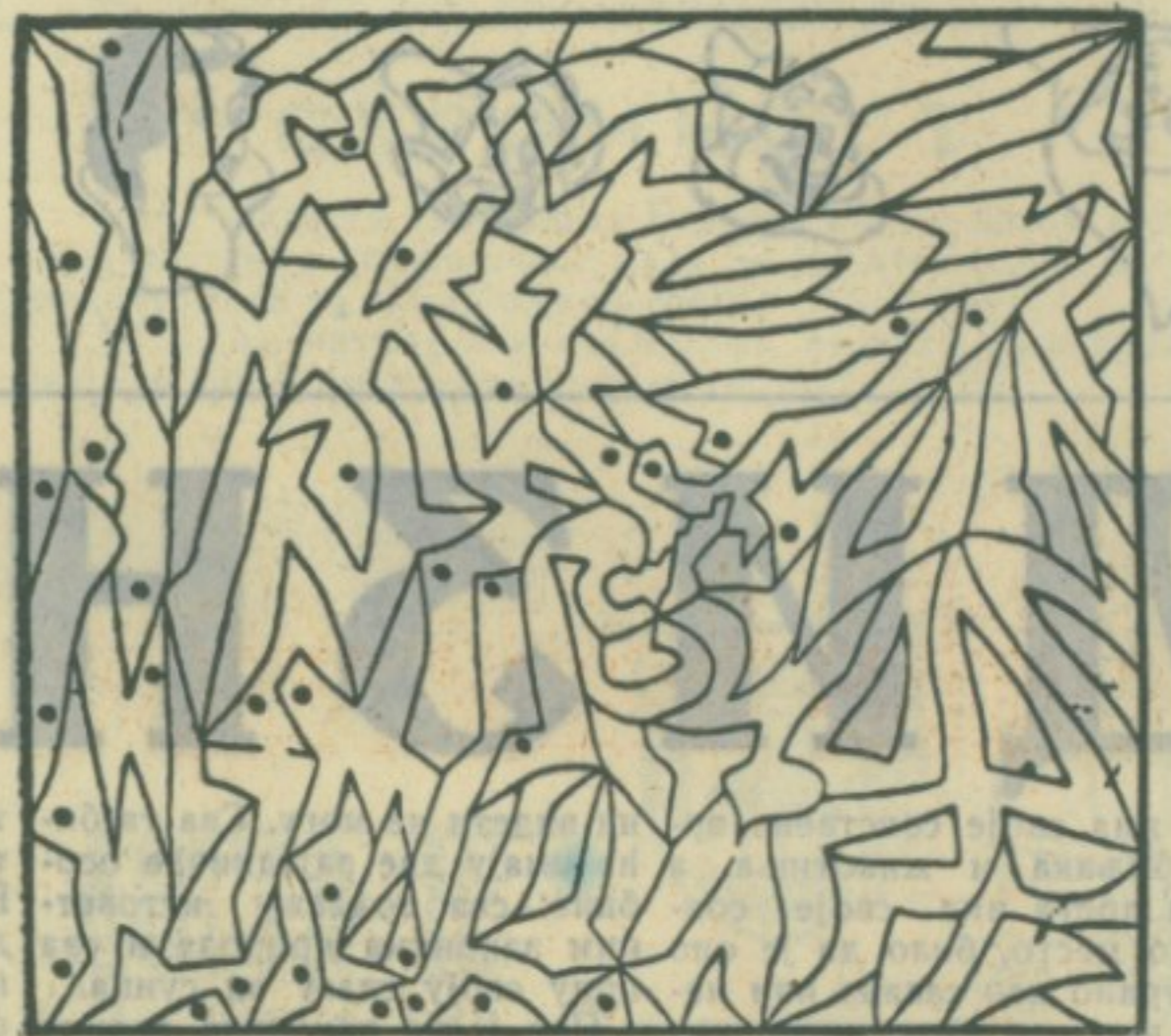

Сигурни смо да чак и најмлађи међу нашим читаоцима познају све животиње на нашем пртежу мада их, можда, ако живе у великом граду нису видели — сем на сликама.

Да би пртеж био забавнији наш сликар је животињама заменио репове. И то сте, свакако, већ приметили. Да животиње не би ишле по свету с туђим реповима вратите свакој њен реп. Ако нисте баш сигурни да сте то правилно учинили, погледајте одговор.

Одговор:

Свакој животињи вратите њен реп. Ако нисте баш сигурни да сте то правилно учинили, погледајте одговор.

ЗА МАЛЕ ЦРТАЧЕ

Наш илустратор је нацртао једну слику. И баш кад је био готов наишао је неки његов познаник и развезао разговор. Нервирајући се све више, јер га је чекало још много посла, илустратор није ни приметио кад је почео да шара по цртежу. И видите шта се догодило. Тек ка-

да је познаник отишао, сликар је приметио да је готово упропастио свој пртеж. Кажемо „готово“ јер се пртеж ипак може спасти. Како?

Запрните оловком сва поља обележена црним тачкама па ћете видети шта пртеж представља.

С ЛИЦА И С ЛЕЂА

Фудбалери 1, 2, 3, 4, које видимо с леђа исти су као А, Б, В, Г које гледамо с лица. Покушајте да здружите два по два иста играча. Препознајте их по...

Одговор:

А-4, Б-1, В-2, Г-3. Према томе: 1. Који је играч који је у допису на леђима? 2. Који је играч који је у допису на лицу?

НА ПУТУ У ШКОЛУ

Старијем брату од куће до школе треба 30 минута, а млађем 40. После колико времена ће старији брат стићи млађег ако је овај пошао од куће 5 минута раније?

Одговори:

Старији брат ва 20 минута. Млађи брат ва 20 минута. Значи, старији брат стиће се млађег после 15 минута.

Љубитељи географије

Љубитеља географије Миша, Тома и Драган нацртали су велику географску карту. Веома су задовољни својим делом. Не верујемо да ће то њихово задовољство дуго потрајати јер сутра треба да покажу карту свом наставнику. А малишани су, то сте већ сигурно приметили, на својој карти начинили неколико грешака. Колико грешака има и које су?

Одговор:

1. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 2. Са Северног поља не постоје реке. 3. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 4. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 5. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 6. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 7. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 8. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 9. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 10. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 11. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 12. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 13. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 14. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 15. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 16. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 17. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 18. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 19. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 20. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 21. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 22. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 23. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 24. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 25. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 26. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 27. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 28. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 29. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 30. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 31. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 32. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 33. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 34. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 35. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 36. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 37. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 38. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 39. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 40. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 41. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 42. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 43. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 44. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 45. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 46. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 47. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 48. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 49. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 50. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 51. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 52. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 53. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 54. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 55. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 56. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 57. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 58. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 59. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 60. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 61. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 62. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 63. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 64. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 65. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 66. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 67. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 68. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 69. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 70. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 71. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 72. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 73. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 74. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 75. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 76. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 77. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 78. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 79. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 80. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 81. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 82. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 83. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 84. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 85. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 86. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 87. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 88. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 89. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 90. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 91. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 92. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 93. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 94. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 95. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 96. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 97. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 98. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 99. На Северном полуножном пољу не постоје реке. 100. На Северном полуножном пољу не постоје реке.

НА ПРАВИСАМ

СПУТЊИЦИ НА ЈЕЛКАМ

Ускоро ће заблестати светилке на јелкама и заједно с Деда-Мразом у ваш дом ће ући, руку под руку, бајка и наука. На многим јелкама, поред блиставих стаклених кугли и светлуцавог снега наћи ће се и спутњаци и космички бродови. Покушајте и ви да „модернизуете“ своју јелку тиме што ћете њен врх украсити спутњацима.

Модел Земље представљаће нам један цилиндар начињен од јаче хартије за цртање. На горњи и доњи део цилиндра причврстите два круга од жице. Горњи круг треба да има две укрштене крстасте постављене пречке, та

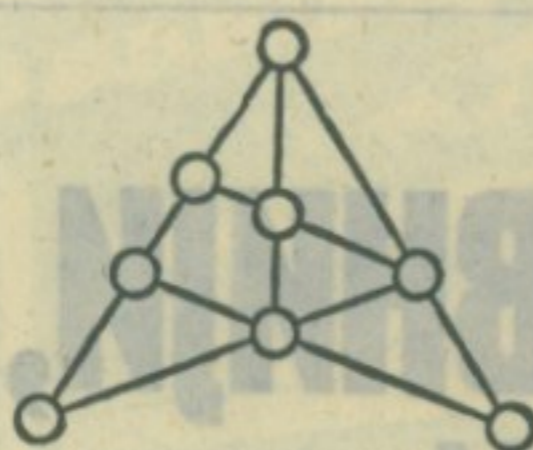
које од жице, с кругом у средини. На цилиндар од хартије нацртајте обриси континената и обојте их воденим бојама. Затим унутрашњу површину цилиндра, да би хартија била прозачна, пажљиво премажите комадићем вате натопљене у уљу.

Као вртешка за спутњак послужите нам картонски круг с прорезима и навише завртним лопатицама. Да би цела конструкција била стабилна на врх вртешке треба ставити један калем који се залепи за картон. Горњи отвор калема затвори се комадићем лима који се у средини удуби помоћу ексера.

Саме спутњаци који ће се окретати око „Земље“ можете начинити од картона или две пинг-понг лоптице. За вртешку их причврстите помоћу жице, и то симетрично да би били у равнотежи.

На врх јелке, помоћу картонског кружног „поставља“ и жице (као што је приказано на цртежу) причврстите „спутњак“ модела: електричну сијалицу од 80 вати. Топло ваздух који се шири од ње покретаће вртешку, а заједно с њом и спутњаци. Преко сијалице ставите „Земљу“ и на њу вртешку с калемом. Модел је готов.

ЛЕЖАК ОД ЛИМА

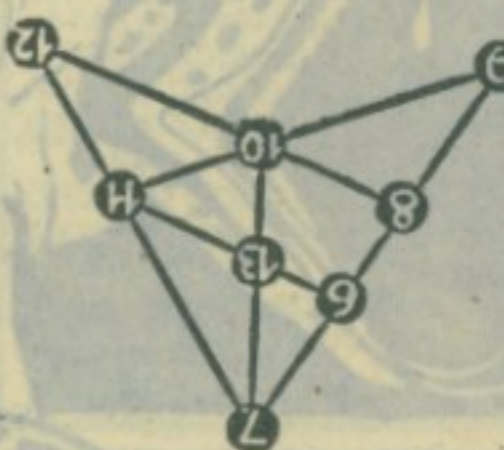

Сбуга айругесей

У кружиће ове фигуре треба распоредити осам бројева: 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 и 13, и то тако да збир цифара на свакој правој линији износи 30. Унапред вас упозоравамо да је задатак прилично тежак и да захтева доста стрпљења.

Одговор:

Ово је решење:

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) један од облика монополистичког удруживања капитала, 2) врста спорта, 3) показна знаменка, 4) врста иловаче, 5) посуда за цвеће, 6) хемијски знак за рубидијум, 7) мађарски кнез из 18. века, 8) лезина, 9) врста црне, 10) позитивна електрода, 11) мера за површину, 12) звезда, 13) иницијали француског књижевника („Нана“), 14) грчко острво у Јонском мору, 15) митолошки бог подземља, 16) раса, пасмина, 17) стари животињски музички инструмент, 18) скраћеница за музичку ознаку „тремоло“, 19) шумска животиња, 20) мочварно земљиште, 21) река у Ирској, 22) главни град Гане, 23) врста звер, 24) познати књижевник („Травничка хроника“).

1	2	3	4	5
6			7	8
9		10		
11		12		
13	14		15	
16		17		18
19			20	
21		22		23
24			25	26
27		28		29
30	31		32	
33		34		35
36				

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Усправно: 1) грана математике која проучава могућности распоредивања бројева по извесном правилу, 2) лука у Израелу, 3) два суседна слова, 4) део библијских речи, 5) име и презиме нашег познатог књижевника („Швабица“), 6) држава у Азији, 7) река у Србији, 8) наша хидроцентрала, 9) место у Мађарској, 10) део пристаништа, 11) полуострво на Јадрану, 12) град у Сирији, 13) прилог за време, 14) староседеоци Балканског полуострва, 15) боља, 16) митолошки бог подземља.

Водоравно: 1) бес, 2) брз, 3) Мојстра, 4) ока, 5) Ман, 6) на, 7) жир, 8) ЧА, 9) Ечка, 10) Урал, 11) оро, 12) ТАМ, 13) Сет, 14) игралиште, 15) мис, 16) Вис, 17) ру, 18) Одра, 19) авет, 20) кап, 21) оба, 22) Усправно: 1) Бокачо, 2) еја, 3) С(теван) С(теван), 4) бр, 5) рам, 6) значај, 7) Моне, 8) три, 9) анал, 10) жаока, 11) Руло, 12) крил, 13) Роа, 14) О'Кели, 15) јагода, 16) тетреб, 17) Тимок, 18) мр, 19) С(ава) Ш(умањин), 20) Теута, 21) Ава, 22) Иса, 23) рп, 24) во.

ПРОСЛАВЉЕНА БРИГАДА СПОРТИСТА

Јуна 1941. године хиљаде спортиста Совјетског Савеза сакупило се у Москви да пружи последњу одбрану своме граду. Било је ту почетника и оних чија је слава одавно прешла границе Совјетског Савеза. Од спортиста добровољаца формирана је моторизована „Спортска бригада за специјалне задатке“, која се током рата прославила, нарочито подвизима у одбрани Москве.

Јануара 1942. године, гонени непријатељске јединице са прилаза Москви, Немци су се били утврдили у селу Хлудњево са намером да га ни по коју цену не напусте. Бригада спортиста је неколико пута покушала да истера непријатеља из Хлудњева. Немци су се грчевито бранили.

Онда је једног дана командант ове бригаде спортиста мајор Сергеј Вячеславович Иванов, добио наређење да сутрадан у 8 часова Хлудњево мора бити заузето. Он је веровао да његова бригада може извршити овај задатак, али је желео да се уништи са што мање жртава. Позвао је капетана Кирила Захаровича Лазњука.

— Узми најсмелије борце бригаде и још ноћас истрејајте непријатеља из Хлудњева. Бригада ће за вама извршити јуриш.

Зелена ракета за напад

Зимски дан се ближи крају. Снег је био дубок. Лазњук је са 25 најсмелијих другова добровољаца кренуо на тежак задатак. Требао је из

Паперњик је у овај задатак увео све своје знање. Искуства из претходних борби и све оно што је научно у предвојничкој обуци. То све спојио је спортском вештином.

— Задатак ћемо сигурно извршити! — храбрио је другове.

Одред је лагано кренуо на смучкама. На домаку Хлудњева наишли су на становнике овог села, које су Немци истерали из њихових домова. Избеглице су их обавестили о снагама непријатеља. Вести нису биле нимало утешне. Немци су то вече добила појачање у тенковима, артиљерији и минобацачима. Лазњук је дао последње упутство: на

непрекидним рафалима. Немци су изненађени покушали да се спасу док су их меци стизали.

Комсомолац Алексеј Кругљаков убадио је противтенковску бомбу у једну кућу пуну Немаца и она је одлете ла у ваздух. Паперњик је у немачки штаб убадио свежањ бомби, ниједан официр се није извукао. Затим је при трчао тенковима, који су били поређани поред кућа, и све их општега тако да се више нису могли употребити.

Паперњикова последња бомба

У првом налету спортиста Немци су претрпели тешке губ

седу пустош. Немци још не знају колике су их снаге напале. Не виде их, чују само рафале и експлозије бомби. Покушавају да нападну, али не успевају.

— Сви у шупу! — командовао је Јегорцев. — За један час бригада напада, одавде ћемо се борити до смрти!

Немци више нису чули команде совјетских бораца. Викали су: „Рус, предај се!“ Јуришали су на шупу, одакле су Паперњик и другови пружали отпор. Ниједан немачки војник није смео да им се приближи. Око шупе је лежало брдо немачких лешева. Немци су их тукли само минобацачима.

Борци „Спортске бригаде за специјалне задатке“ били су на измаку снага. Паперњик и потпоручник Петар Слауцков су једини још живи, обојица рањени, али бомбе и аутомате још држе.

Затишје није дуго трајало. Немци су се поново устремили на непокорне. Још један кратак рафал из шупе — и Паперњик је остао сам. Немци су се приближавали. Јуришали су са свих страна на једног јединог совјетског борца. Чуло се само „Рус! Предај се!“

Паперњик је узео последњу противтенковску бомбу, активирао је и изашао на врата. Када су му Немци пришли на неколико корака мисли да ће се предати, одјекнула је страшна експлозија. Група немачких војника била је покошена. Од ове последње експлозије погинуо је и храбри спортиста Паперњик.

Било је тачно осам часова. После експлозије Паперњикове бомбе, прослављена бригада спортиста је извршила јуриш. Немци нису имали времена да се организују за отпор. Паперњик и његови другови су извршили задатак бригаде.

За заслуге које је ова борбена група спортиста имала за отаџбину и од које ниједан борац није преживео, сви су одликовани Орденом Лењина и орденом Првене заставе, а познати совјетски спортиста Лазар Паперњик проглашен је херојем Совјетског Савеза.

Хлудњева истерати Немце који су били јачи и од целе бригаде, а неколико од мате групе бораца. Увече су сви били на смучкама. Обучени у бела одела изгледали су као део снежне ноћи. Били су наоружани бомбама, аутоматима и финским ножевима. Комесар Михаил Јегорцев и његов заменик Лазар Паперњик објаснили су борцима задатак.

пад ће почети када испали зелену ракету.

Првог немачког стражара на кога су наишли уклонили су без шума финским ножем. Затим су се разишли по целом селу. У једном тренутку ракета је осветлила уснуло село. Експлозије бомби су по тресле село. Куће и настрешице, где су се Немци склопили, подрхтавале су од експлозија, а аутомати су тукли

битке. Село је било прекривено погинулим и рањеним непријатељским војницима. И капетан Лазњук је био тешко рањен, али се није повлачио. Борац Кругљаков који је такође био рањен, понео је командира Лазњука. Комесар Јегорцев је заменио командира.

Борба се води несмањеном жестином. Стижу Немци из суседних села. Свиће зора. У

Десте
ли вет
гучи
да...

... данас на свету има свега 35.000 Ескимца. Чи тав ескимски род могао

би да стане на спортски стадион средње величине.

... баштенски пуж креће се брзином од 4 до 60 метара на час.

... за време првог светског рата, 16. децембра 1916. године, с једног планинског виса у Доломитима сурвала се снежна лавина која је затрпала 6.000 аустријских и 4.000 италијанских војника.

... код аустралијске птице ему, сличне ноју, сва брига за потомство

лежи на мужјаку. Женка само снесе јаја на којима затим мужјак лежи два месеца.

ПОВОДОМ 25-ГОДИШЊИЦЕ СМРТИ ПРОНАЛАЗАЧА ИНСУЛИНА

ЛЕК КОЈИ ЈЕ СПАСАО ТРИДЕСЕТ МИЛИОНА ЖИВОТА

Пре 25 година, 21. фебруара 1941. године, погинуо је у авиоиској несрећи у Њуфаундленду, канадски лекар физиолог Фредерик Бантинг Гренд. За собом је оставио довољно дела да стане у исти ред са Пастером и другим научним величинама. Открио је инсулин — лек за лечење дијабетеса што му је донело Нобелову награду за медицину 1922.

Најближи његов сарадник у откривању инсулина био је др Чарлс Бест, заједно су радили у одељењу за медицинску истраживања при Универзитету у Торонту.

Инсулин, који се данас масовно производи у биљонима јединица, продужио је живот милионима оболелих од шећерне болести. Користи га у свим деловима света велики део оболелих од болести која је пре 1921. године сматрала неизлечивом и често фаталном.

Године 1920. Бантинг је био лекар опште праксе у Лондону, држава Онтарио — после службе армијског лекара у првом светском рату — али се убрзо запослио као демонстратор у Новој универзитетској медицинској школи у западном Онтарију. Једне ноћи, прелиставао је у кревету неки хируршки часопис у коме је био излаган један експеримент са панкреасом, за који се сматрало да лучи један антидијабетски хормон, који нико није био у стању да излучи. Пре него што ће заспати Бантинг је записао у своју белешницу: „Повезати канале гуштераче у пса.

Сачекати шест, осам насеља док се не дегенеришу. Уклонити остатке и направити екстракт“.

Млади доктор Бантинг — било му је тада 28 година — и његова идеја нашла је следећег пролећа место у лабораторији Универзитета у Торонту, где су му пружене олакшице за вршење експеримената. Добио је годишњу помоћ од хиљаду долара, коју је штедљиво трошио. Бантинг је волео псе и неколико година касније писао је како је био несрећан кад је једнаест животиња морао да жртвује инсулину. Један пас је постао изузетан љубимац истраживача и Бантинг је писао о томе како је био тужан кад му је унео шећерну болест. Затим му је убризгао извесну количину новог екстракта инсулина.

„Никада нећу заборавити радост кад сам отворио врата кавеза и угледао тог свог пса који није био у стању ни да хода, како је скочио на под и стао да јури унаоколо као и раније“.

У то време Чарлс Бест постао је његов сарадник. Бест је био тек завршио теоријску хологију и биохемију и био при крају хемијске технике на пољу дијабетеса. Кад су једном пронашли да могу да излуче животињи хормон из животињске гуштераче, Бест је преузео на себе посао да производи веће количине чистијег производа.

Лабораторије Конотовог универзитета у Торонту почеле су са масовном производњом инсулина. Др Бест руко-

водио је тим одељком све до смрти др Бантинга, када је постао управник. Данас се налази на том положају, мада је недавно уступно кагедру за психологију др Р. Е. Хејсту, дугогодишњем истраживачу и наставнику.

Др Хејст се дуго година бавио истраживањима следећи утабане стазе на пољу које су обрађивали Бантинг и Бест. Недавно је предводио једну групу која је свој рад усредсредила на чиниоце који делују на „Лангерхансова острва“, мале ћелије на острвца у гуштерачи која стварају животворни инсулин.

Кад острвца престану са одашћивањем инсулина у крв, појављује се шећерна болест. Тело није у стању да разрађује карбохидрате као што су скроб и шећер, и онда наступа нека врста изгладнелости. Пре него што је Бантинг дао свој допринос, било је дуготрајних патњи и преране смрти и код одраслих, док је код већег броја деце смрт била неизбежна у року од неколико година. Кад су Бантинг и Бест извукли инсулин из микроскопских острваца, назвали су га према латинској речи инсула што значи острво. Ранији истраживачи претпостављали су да су острвца у некој вези са секрецијом — у ствари један од њих је назвао тај секрет инсулином још пре 30 година.

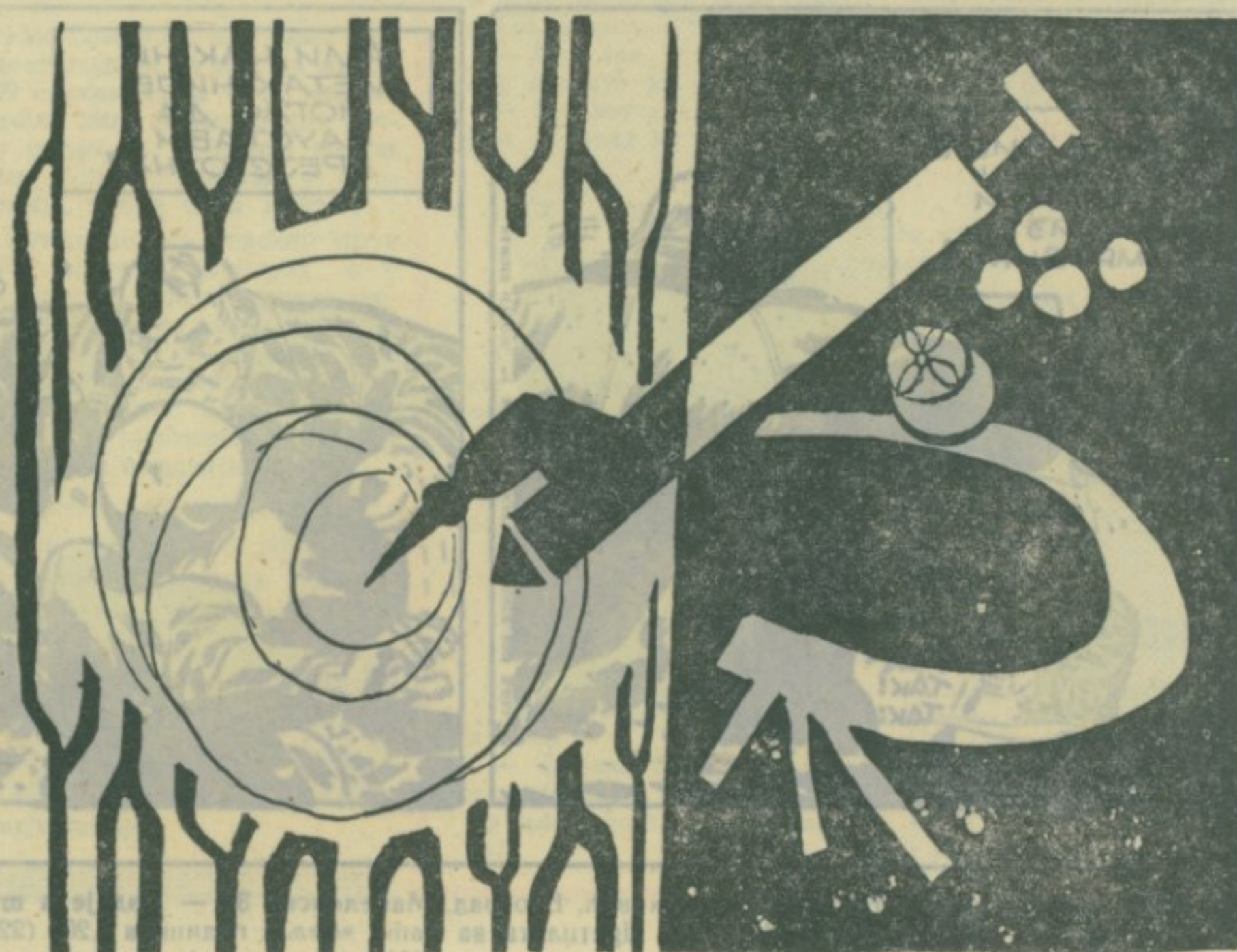
Име за лек одабрао је у ствари др Меклод, професор психологије на Универзитету у Торонту, који је Бантингову лабораторију пружио уочиште, њему као и његовим животињама за експериментисање. Шкотланђанин по рођењу, др Меклод који је умро 1935. поделио је 1923. године Нобелову награду заједно са Бантингом.

Кад је инсулин постао званично признат и кад су се

фондови остварени његовом производњом могли користити за даља научна истраживања — Бантинг и Бест су се одрекли личне користи.

Бантинг је касније усмерио своју пажњу на рак али без већег успеха. Ипак је прошле године једна екипа на Универзитету у Торонту у Бантинговом институту пронашла прву хемијску везу између пушења и рака бешике.

Бестова истраживања створила су такође многе путеве. Мада је он нераскидиво везан уз Бантинга и инсулин, његово име се исто тако повезује уз развој сада тако добро познатих лекова као што су инсулин и хепарин. Он је такође разрадио метод одржавања крвног серума за војне сврхе, и зато је био одликован 1944. године.

ЏОНИ ХАЗАРД

ФРЕНК РОБИН

